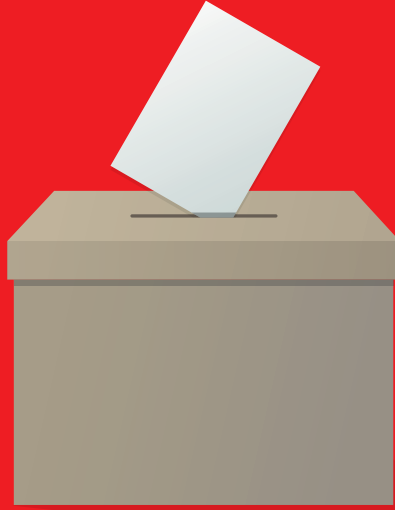

SEÇİM 2018
EL KİTABI

**Her Okulda
Bir Avukat**

ÖNSÖZ

Sevgili Meslektaşlarımız;

Demokrasinin temelini teşkil eden seçimlerin adil bir şekilde yapılıp tamamlanabilmesi için, kasten veya yanlışlıkla yapılabilecek hatalı uygulamaların tümüne engel olmak mümkündür. Bu konuda en önemli görev, Sandık Kurulu görevlileri ve yine sandık başındaki müşahitler yani gözlemcilerine ait olduğundan, onlara vereceğimiz hukuki desteğin önemi de açıktır. Sandıklara ve oyumuza sahip çıkmak hepimizin sorumluluğudur.

Bu çalışma, Seçim Kanunu ile YSK 135, 135/II ve 136 sayılı Genelgesi doğrultusunda, seçimlerde uygulanacak ve dikkat edilmesi gereken hususların neler olduğunu bilgilendirme amaçlıdır.

Sandık kurulu üye ve müşahitler ile seçmenlerin seçim günü yaşayacağı hukuka aykırı uygulamalara karşı, avukatlar olarak işlem ve eylemlerin usul ve yasaya uygun yapılmasını temin etmek amacıyla bu kitapçık hazırlanmıştır.

24 Haziran 2018 Seçimlerinde birlikte çalışma gerçekleştirdiğimiz Sensiz Olmaz Hareketine eşgüdümleri için teşekkür ederiz.

İSTANBUL BAROSU BAŞKANLIĞI

Mayıs, 2018

SEÇİMDE SANDIK GÜVENLİĞİ İÇİN AVUKATLARIN BİLMESİ GEREKENLER

1- GİRİŞ

- 298 Sayılı **Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun** esas alınarak YSK tarafından yayımlanan;
- 135 sayılı genelge; **sandık kurullarının** oluşumu ile görev ve yetkilerini, yapacakları iş ve işlemleri, oy verme şeklini, şikâyet ve itirazlar ile ilgili esas ve usulleri kapsar.
- 135/II sayılı genelge; **seyyar sandık kurullarının** oluşumu ile görev ve yetkilerini, yapacakları iş ve işlemleri, oy verme şekli ile ilgili esas ve usulleri kapsar.
- 136 sayılı genelge; “İlçe ve il Seçim Kurullarının **Seçim Sonuçlarına İlişkin Görevleri** ile Yurt Düzeyi Seçim Sonuçlarının Belirlenmesinde Uygulanacak Esas ve İlkeler”i kapsar.

SEÇİM GÜNÜ

- Oy verme işlemi Türkiye genelinde saat 08:00’da başlar.
- Sandık Kurulu’nda görev alan kişilerin ve müşahitlerin, oy verme işlemi başlamadan en geç 1,5 SAAT ÖNCE, yani saat 06:30’da görevli oldukları sandıklarda bulunması gerekir.

- Sandık Kurulu Başkanı, içerisinde mühür (EVET / TER-CİH) ve Sandık Kurulu Mühürü bulunan ağız kapalı keseyi ve içerisinde oy pusulalarının ve zarfların olduğu paketleri açmadan sandık başına getirmelidir.

Sandığın konulacağı yerin belirlenmesi

- Sandığın konulacağı yer ilçe seçim kurulunun denetiminde sandık kurulunca kararlaştırılır.
- Sandığın konulacağı yerlerin belirlenmesinde, seçmenin oyunu kolaylıkla, serbestçe ve gizli şekilde verebilmesi göz önünde bulundurulur.
- Engelli seçmenlerin kayıtlı olduğu sandık seçmen listelerine ait sandıklar, bunların rahatlıkla ve kolaylıkla oy kullanmalarını sağlamak amacıyla İlçe seçim kurulunca belirlenen binaların uygun yerlerine konulur (298/36-7, 74).
- Ceza infaz kurumlarında ilçe seçim kurulu başkanı ile birlikte sandığın konulacağı yeri sandık kurulu başkanı tespit eder, bu tespitle cezaevi yönetiminin görüşü alınır.
- Kışla, karargâh, ordugâh gibi askeri bina ve tesislerle, karakollara ve parti binalarına, muhtarlık odalarına ve mabetlere sandık konulamaz (298/74).
- Ayrıca **cep telefonu, fotoğraf veya film makinesi gibi görüntü kaydedici veya haberleşme sağlayıcı cihazlarla oy verme yerine girilmesinin yasak olduğunu** ve cezasının bulunduğunu, bu tür cihazların oy verme

işlemi bittikten sonra iade edilmek üzere sandık kuruluna bırakılması gerektiğini belirten levhalar (Örnek: 20) sandık çevresinde herkesin görebileceği yerlere asılır (298/92). (135 Sayılı Genelge 13.md.)

Sandık çevresi:

- **Sandık çevresi, oy sandığının konulduğu ve sandık kurulunun görev yaptığı oda, bölüm veya bu amaçla oluşturulan yerdir.** (298/81). (135 Sayılı Genelge 18.md.)
- Sandıkların ve oy kabinlerinin üzerinde Yüksek Seçim Kurulu ibaresi ve logosu bulunur.(298/68)

Sandık çevresinde kimler bulunur?

1. Sandık kurulu başkan ve üyeleri,
2. Adaylar,
3. Milletvekilleri,
4. sandık bölgesinde kayıtlı seçmenler,
5. Müşahitler,
6. Bina sorumluları,
7. Çağrı üzerine gelen kolluk güçleri,
8. Siyasi partilerin seçim kuruluna bildirdikleri itiraza yetkili kişi ve temsilciler, seçim kurullarınca daha önce verilmiş belgeleriyle sandık çevresinde bulunabilirler.
9. Medya mensuplarının sandık çevresinde, sandık başı işlemlerine engel olmamak şartıyla, haber amacıyla görüntü ve bilgi elde etmeleri serbesttir (298/82-2) (135 Sayılı Genelge 19.md.)

SANDIK KURULU VE SEYYAR SANDIK KURULU NASIL OLUŞUR?

- Sandık Kurulu, biri başkan olmak üzere toplam 7 üye ile, oy verme işlemi başlamadan 1 saat önce (saat 07:00'da) oluşur
- İlçe Seçim Kurulu, kurulan her seyyar sandığı, o ilçede bulunan bir sabit sandık ile ilişkilendirir.
- Sandık Kurulu başkan dahil 4 üyenin altına düşerse, etrafta bulunan okur-yazar kişiler tarafından bu eksik kapatılır. Bu noktada müşahitler sandık kuruluna girme talebinde bulunmalıdır.

SEYYAR SANDIK KURULLARI

- İlçe seçim kurulu başkanı, ulaşım, seyyar sandık sayısı, sabit sandık kurulan binaların konumu ve sandık sayılarını dikkate alarak seyyar sandık kurulu ile sabit bir sandık kurulunu ilişkilendirir.
- Seyyar sandık kurulu üyeleri normal sandık kurulu üyeleri gibi belirlenir.
- Seyyar sandık kurulu, seçmenlerin adreslerine göre bir güzergâh belirler ve sandık seçmen listesinde kayıtlı olan tüm seçmenlerin bildirdikleri adreslere tahsis edilen araçla gider.
- Parti müşahitleri araçta yer yoksa kendi araçlarıyla sandığa eşlik edebilir.

- Onaylı seyyar sandık seçmen listesinde yazılı her seçmen, oy verme yetkisine sahiptir.
- Seçmenin, gizliliği ihlal etmeyecek şekilde oy vermesi sağlanır.
- Adreste seçmenin bulunmaması veya makul sürede kapının açılmaması durumunda, bu husus sandık seçmen listesine şerh düşülür ve aynı zamanda tutanak defterine işlenerek imza altına alınır. Bu durumda o seçmenin adresine tekrar gidilmez.(135/II Sayılı Genelge 12.md.)

Sandık çevresinde düzeni kim sağlar?

- Sandık çevresinde düzeni sağlamak “Sandık Kurulu Başkanına” aittir.

Sandık çevresi dışındaki inzibat tedbirleri

- Sandık çevresi dışında, zabıtaya emir verme yetkisine sahip makamlarla, zabıta amir ve memurları tarafından alınacak tedbirler, seçmenin sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müstemilatına serbestçe girmesini engelleyici veya güçleştirici mahiyette olamaz (298/85). (Genelge 20)

Sandık Kurulu Üyesi ve Müşahit Görevleri Aynı mıdır?

- Sandık kurulu üyelerinin ve müşahitlerinin görev ve sorumlulukları farklıdır.
- Sandık kurulu üyeleri, oy verme, sayım ve döküm işlerini yürüten kuruldur.

- Müşahitler ise, siyasi partilerin şikayet ve itiraza yetkili gözlemcileridir. Müşahitlere “gözlemci” de denilebilir.
- Partilerin her sandıkta hem bir sandık kurulu üyesi, hem de bir müşahidi bulunabilir.
- İstanbul Barosu Başkanlığımızın “Her Okulda Bir Avukat” çalışmasıyla, binada bulunan parti görevlileri yanında bir avukat da bulunması amaçlanmaktadır. Çıkabilecek sorunların çözümü için sandık görevlileri ve müşahitlerin, o okulda bulunan avukatla irtibat halinde olması önemlidir.

2- SANDIK ÇEVRESİNDEKİ GÖREVLİLER

Sandık kurulu kimlerden oluşur?

- Bir başkan, 6 (altı) asıl, 6 (altı) yedek üyeden oluşur. Asıl üyeler ile toplanır. (135 Sayılı Genelge 2 md.)
- Sandık kurulu üyeleri, sandık başında resmi görev yapar. Oy pusulasını ve zarfı vatandaşa veren, kimlik kontrolü yapan, seçim bittikten sonra sandığı açıp oyları sayan ve tutanağı düzenleyen kurulun üyeleridir.
- İlçede görev yapan tüm kamu görevlilerinin (298 sayılı Kanununun 26.maddesinde sayılanlar hariç) listesi, mülki idare amiri tarafından yerleşim yeri adresleri esas alınmak suretiyle ilgili ilçe seçim kurulu başkanlıklarına gönderilir. İlçe seçim kurulu başkanı, bu kamu görevlileri arasından ihtiyaç duyulan sandık kurulu başkanı sayısının iki katı kamu görevlisini ad çekme suretiyle tespit eder ve bu kişiler arasından mani hali bulunmayanları sandık kurulu başkanı olarak belirler.

Sandık kurulu başkan ve üyelerinden gelmeyen olursa ne olacak?

- Sandık kurulu başkanının göreve gelmemesi halinde, kamu görevlileri arasından belirlenen üye, bu üyenin de bulunmaması durumunda en yaşlı üye kurula başkanlık eder. (298/22).
- Eğer sandık kurulu üyelerinden eksik varsa; gelmeyen üye yerine, aynı partinin gönderdiği yedek üye geçer. Sandık başkanı gelmemişse veya bırakıp gitmişse nüfus cüzdanı kayıtları esas alınarak, kurulun en yaşlı partili olmayan üyesi başkanlık eder.
- Sandık Kurulu Başkanı ve üç üyenin hazır olması halinde sandık kurulu kurulmuş sayılır, eksik üyeliklerin tamamlanması yoluna gidilmez. (135 Sayılı Genelge 12 md.)

Sandık Kurulunun görevleri nelerdir?

- Sandık kurullarının başlıca görev ve yetkileri şunlardır:
 - a) Sandık çevresinde düzenin sağlanması, [Sandık çevresinde düzenin sağlanması sandık kurulu başkanına, sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatında (binanın bahçesi müştemilata dahildir.) ise bina sorumlusuna aittir. Bina sorumlusunun bulunmadığı yerlerde ise bu yetki, en küçük numaralı sandık kurulu başkanı tarafından görevlendirilen üye tarafından kullanılır (298/71-1, 82/1)].
 - b) İlçe seçim kurulunca belirlenen bina, yapı ve benzeri yerlerde, sandığın konulacağı yeri tayin etmek ve sokak

başlarına bu yeri göze çarpacak surette gösterir işaretler koymak veya alışılmış araçlar ile duyurmak(298/71-2),

- c) Ceza infaz kurumlarında cezaevi idaresinin de görüşü alınarak ilçe seçim kurulu başkanının gözetiminde sandığın konulacağı yeri belirlemek (298/85-A),
- d) Görev yaptığı sandığın seçmen listesinde kayıtlı olmayıp da, başka bir sandık seçmen listesinde kayıtlı olan sandık kurulu başkan ve üyelerine, bina sorumlularına, görevli olan kolluk güçlerine ve ilçe seçim kurulu tarafından sandık kurulu üyelerini görev yerlerine ulaştırmak için görevlendirilen kişilere ilçe seçim kurulundan aldıkları belgelere istinaden oy kullandırmak, oy kullandıkları seçmen listesinin sonuna yazmak, imzalarını almak ve belgeleri ilçe seçim kuruluna teslim etmek,
- e) Sandıktan çıkan zarfları, oy pusulalarını saymak, dökümlerini ve sonuçlarını tutanağa geçirmek,
- f) Hesaba katılan ve geçerli sayılan oy pusulaları, sandık kurulunca düzenlenen tutanaklar, sayım ve dökümde kullanılıp alt tarafı kurulca imza edilen sayım cetvelleri, hesaba katılmayan, geçerli sayılmayan veya itiraza uğrayan oy pusulaları ve hesaba katılmayan zarflar, tutanak defteri, kurulca mühürlü ve imzalı ayrı ayrı paketler halinde kurulun mührü ile mühürlendikten sonra, başkan ve üyeler tarafından imzalanıp bir torbaya konularak, kurulun bağlı olduğu ilçe seçim kuruluna, sandık kurulu başkanı ve siyasi partili üyeler arasından ad çekme ile seçilecek en az iki üye tarafından götürülüp teslimini sağlamak (Kurulun diğer üyeleri ile müşahitler de isterlerse ve taşıtta yer varsa veya taşıt kendileri tarafından sağlanmak suretiyle katılabilirler.) (298/107-1-2),

- g) Oy verme işleri hakkında ileri sürülecek şikâyet ve itirazları incelemek ve karara bağlamak, kararları tutanak defterine geçirerek altını imzalamak (298/71-3-4),
- h) Sandık kurulu tutanak defteri ile gerekli diğer tutanakları düzenlemek ve altını imzalamak,
- i) Oyların sayım ve dökümü ile tutanakların düzenlenmesine ilişkin iş ve işlemler ve sandıkla ilgili kararları vermek,
- j) Sandık kurullarının kararları, oyların sayımı ve dökümü ile tutanakların düzenlenmesine ilişkin iş ve işlemleri aleyhine yapılan itirazları ilçe seçim kuruluna göndermek (298/128-3),
- k) Kanunlarla ve Yüksek Seçim Kurulu genelge ve kararları ile verilen diğer görevleri yapmak (298/71-6). (135 Sayılı Genelge 7.madde)

Oy verme gününde sandık kurulunun toplanma zamanı ve hemen yapacağı işler

- Sandık kurulu oy verme günü olan 24 Haziran 2018 Pazar günü oy verme saatinden en az bir saat önce sandık başında toplanarak bu Genelge'nin 11. Madde-sinde gösterilen şekilde andiçer.
- Başkan, ilçe seçim kurulundan kontrol ederek teslim almış olduğu keseyi açarak içerisinde bulunan sandık kurulu mührünü ve ayrıca "TERCİH" veya "EVET" mührünü masanın üzerine koyar.

- Bundan sonra seçim sandığının boş olduğunu orada bulunan sandık kurulu üyeleriyle müşahitler önünde tespit ederek sandığın kapağını kapatır ve kapağı mühür bozulmadan açılmayacak şekilde sandık kurulu mührü ile mühürler.
- Sandık kurulu; and içme, sandığı yerleştirme, kapalı oy verme yerini düzenleme işini bitirdikten sonra hazır bulunanlar önünde ilçe seçim kurulu başkanlığından teslim aldığı ve filigranlı kâğıttan üretilmiş, üzeri Yüksek Seçim Kurulunca numaralanıp mühürlenerek paketlenmiş birleşik oy pusulası paketini açıp, tümünü sayar; birleşik oy pusulalarının her birinin arkasını sandık kurulu mührü ile mühürler ve birleşik oy pusulalarının sayısı ile her birinin arkasının sandık kurulu mührüyle mühürlenmiş olduğunu tutanak defterine geçirir.
- Sandık kurulu ilçe seçim kurulundan teslim alınan filigranlı kâğıttan üretilmiş ve ön yüzünün sol üst köşesinde Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu amblemi ve ilçe seçim kurulu başkanlığı mührünü taşıyan sarı renkte bastırılmış olan oy zarflarını sayar, her zarfın üzerine sandık kurulu mührünü basar ve zarfların sayısı ile her birinin ön yüzünün sandık kurulu mührüyle mühürlenmiş olduğunu tutanak defterine geçirir.
- Birleşik oy pusulaları ve zarflar masanın üzerine düzenli bir şekilde konulur.
- Sandık kurulu, sandık numarasını gösteren etiketi sandığın önüne yapıştırır.
- Sandık kurulu, yaptığı tüm bu işlemleri bu Genelge gereğince tutanak defterine geçirip
- imzalar (298/77). (135 Sayılı Genelge 21)

Özetle Sandık kurulu;

- Seçim için (135 sayılı genelgenin 7.maddesinde belirtilmiş) ön hazırlıkları yapar,
- Saat 07.00 de sandık başına toplanarak yemin etmesinin ardından, “EVET” ya da “TERCİH” mührünü masanın üzerine koyarak, sandığın boş olduğunun tespit eder ve oy sandığını, oy zarf ve pusulalarını mühürler,
- Seçim sırasında kimlik kontrolü yapar, seçmenin adının seçmen listesinde bulunup bulunmadığını kontrol eder,
- Oy pusulasını ve zarfı vatandaşa verir, gerekirse nasıl oy kullanacağını seçmene açıklar,
- Oy verme işleminden sonra seçmenin imzasını alır,
- Seçim bitiminde sandığı açıp oyları sayar,
- Sandık seçim sonuç tutanağını düzenler,
- Şikayetleri karara bağlar,
- Yapılan her işlemin tutanaklarını düzenler,
- Sonuç tutanağı, diğer malzemeler ve belgeleri İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı'na ulaştırır.

Sandık Kurulu Kararlarını Nasıl Alır?

- Alınan kararlar konusunda kurul arasında anlaşma sağlanamadığı takdirde, üyelerin yarısının bir fazlasının aldığı karar ile işlem yapar.
- Oyların eşitliği halinde, başkanın katıldığı tarafın kararı ile karar verilmiş sayılır.
- Kararlar tutanak altına alınır. (135 Sayılı Genelge 22 md.)

“Müşahit” kime denir, görevleri nelerdir?

- Sandık başı işlemlerini takip etmek üzere, siyasi partilerin ve bağımsız adayların belirleyip, İlçe Seçim Kurulu’na sunacağı yetkiliye “müşahit” veya “gözlemci” denir.
- Siyasi partilerin müşahitleri ile adayları ve bağımsız adaylarla müşahitleri, sandıkbaşı işlemlerini takip etmek üzere hazır bulunabilirler. Bağımsız aday müşahitleri üçten fazla olursa, sandık kurulu başkanı bunlar arasında ad çeker. Adları ilk çıkan üç müşahit, sandık başında bırakılır. Diğerleri, sandık çevresi dışında kalabilirler.
- Müşahit, seçimin tarafsız bir şekilde yürütülüp yürütülmediği, sandık kurulunun görevini gerektiği şekilde yapıp yapmadığı gibi hususları denetler. Gerekirse itiraz ve şikayet hakkını kullanır. Öncelikle çıkan sorunlarda okulun görevli avukatını arayarak, koordineli bir şekilde müdahale yapılması istenebilir, bu durum avukatların çözüm sürecine etkide bulunduğu alanlardan biridir.
- Sayım esnasında sayım masası başında hazır bulunan parti müşahitlerinin sayısı beşten fazla ise, hazır bulunanlar arasından başkan tarafından kurul önünde ad çekme suretiyle, sandık başında kalacak beş parti müşahidi her biri ayrı partiden olmak üzere tespit edilir. Diğer müşahitlerle bağımsız aday müşahitleri için sayım işlemini yakından takip edebilecekleri bir yer ayrılır.
- Sandık çevresi dışında açık bir müşahit sayısı sınırlaması bulunmamaktadır. Ancak; Müşahitlerin görev kap-

samının tek sandık çevresi ile sınırlı olup olmadığı konusunda yine açık bir hüküm bulunmamakla birlikte, 298 sayılı Kanunun 82. maddesinde sandık çevresinde bulunabilecek kişilerin kimler olduğu belirtilirken “o sandık çevresinde görevli olan müşahit” olarak anılmıştır.

- Seçim bitip oylar sayıldığında, oy sayılarının yazıldığı mühürlü tutanağın bir örneğini İlçe Başkanlığı'na ulaştırır.

Müşahidin sandık başında bulunma hakkı:

- Sandık sürecinin başından itibaren, müşahitlerin de, tüm işlemleri takip etmek ve denetlemek, tutanağa geçirmek ve gerektiği yerlerde itiraz ve şikâyet etmek üzere sürekli sandık çevresinde kalma hakkı vardır. Bu yasal hak, hiçbir şekilde engellenemez.
- Müşahitlerin sandık kurulunda eksiklik olduğu takdirde görev alabilmesi için ant içmeden evvel 6:30'da görevli olduğu okulda hazır bulunması önemlidir.
- Müşahitler, bu yasal hakkın engellenmesi durumunda, derhal avukatlarla iletişime geçeceklerdir.

Müşahidin ve sandık kurulu üyelerinin oy kullanması:

- Müşahit, kendi görev alacağı sandıktan başka bir sandıkta oy kullanacak olabilir. Bu durumda, sabah saat 08.00'de oy vereceği sandıkta oyunu kullanıp derhal müşahit olarak görevli olduğu sandığa gitmelidir.
- Sandık kurulu üyeleri ise, zaten görevli oldukları sandıkta oy kullanırlar.

3- SEÇİM GÜNÜ SANDIK ÇEVRESİ YASAKLARI VE KURALLAR

Seçim günü yasakları:

- **Propaganda yasağı:** Sandık alanında hiç kimse, başkalarının görebileceği şekilde bir siyasi parti veya adaya ait rozet, amblem veya benzeri işaretler veya propaganda amaçlı yayınlar taşıyamaz; yazılı, sözlü veya görüntülü propaganda yapamaz (135 Sayılı Genelge 19 md.)
- **Alkol yasağı:** Oy verme günü, alkol yasağı vardır ve uyulması zorunludur.
- **Silah yasağı:** Oy verme günü, emniyet ve asayişini korumakla görevli olanlardan başka hiçbir kimse, köy, kasaba ve şehirlerde silah taşıyamaz.

Görevli olmayan yabancı şahıslar:

- Sandık çevresinde, sandık kurulu başkan ve üyeleri, adaylar, milletvekilleri, o sandık bölgesinde kayıtlı seçmenler ve görevli müşahitler ile bina sorumluları ve çağrı üzerine gelen görevli kolluk güçlerinden **başka kimse bulunamaz.**
- **Telefon, ses ve görüntü kayıt cihazı:**
- **Dikkat çok önemlidir,**

Seçmenlerin yanlarında telefon, fotoğraf makinesi, herhangi bir kayıt cihazı var ise oy vermeden önce sandık görevlilerine bu cihazların tümünü bırakmaları gerekir.

Sandık kurulunca çağrılmamış, üniformalı güvenlik görevlileri:

- Seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri dışında, özel güvenlik görevlileri ve belediye zabıtalari gibi görevliler de dâhil olmak üzere resmî üniforma ve silah taşıyan kimseler sandık alanına giremezler.

Medya sandık alanına girebilir mi?

- Medya mensuplarının sandık çevresinde sandık başı işlemlerine engel olmamak şartıyla, haber amacıyla görünü ve bilgi elde etmeleri serbesttir. (135 Sayılı Genelge 19 md.)

4- SEÇİM GÜNÜ: OY VERME

Oy verme ne zaman başlar, ne zaman biter?

- YSK'nın bildireceği istisnai haller dışında saat 08.00'de başlar ve 17.00'de biter. (135 Sayılı Genelge 25 md.)

Oy verme işleminin biteceği saat geldiğinde hala seçmen varsa ne olacaktır?

- Bitiş saati geldiği halde, sandık başında oy vermek için bekleyen seçmen varsa, bunlar sandık başkanı tarafından sayılır, kimlikleri tespit edilir ve sıra ile oyları kullanılır.
- Oy verme bitiş saatinden (saat 17.00) sonra sandık başına gelen seçmen oy kullanamaz. (135 Sayılı Genelge 25 md.)

Kimler oy kullanabilir?

- İstisnai haller dışında, ancak “**onaylı sandık seçmen listesinde**” adı yazılı olan kişiler oy kullanabilirler.
- 298 sayılı Kanun’da sayılan istisnalar dışında, sandık seçmen listesinde kaydı olmayanların oy kullanmalarına izin verilmez.
- **Ancak kesinleşen muhtarlık bölgesi askı listelerinde adı yazılı olduğu veya bu listelere yazılması için askı süresi içinde başvurduğu ve listeye kaydedilmesine karar verildiği halde, çoğaltılarak sandık kurullarına verilen sandık seçmen listelerinde ismi yer almayan seçmenlerin**, muhtarlık bölgesi askı listelerinin kesinleşmesine bakılmaksızın, ilçe seçim kurulundaki liste ile oy verecekleri sandık seçmen listesine **ilave edilmelerine, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından karar verilir** ve seçmene bu yolda verilecek bir yazı ile sandık kuruluna başvurması ve listeye dâhil edilmek suretiyle seçmenin **oy kullanması sağlanır** (298/86-2).
- Her seçmen, kanunda sayılan istisnalar dışında, hangi sandık seçmen listesinde kayıtlı ise ancak o sandıkta oy kullanabilir.
- Bir seçmen, aynı seçim türü için birden fazla oy kullanamaz.
- Oy verme gününe kadar, haklarında seçme yeterliliğini kaybettiğine dair yetkili mercilerden resmî belge gelmiş bulunan seçmenler ile tutuklu sandık seçmen listesine kaydedilmiş olup da tahliye edilen veya taksirli suçlar

dışında bir suçtan hüküm giyerek cezası kesinleşenlerin durumlarını gösteren resmî belge gelmiş bulunanlara, seçmen listesinde kayıtlı olsalar bile ceza infaz kurumunda oy kullanırlmaz ve bu husus sandık kurulunca tutanağa geçirilir (298/86). (135 Sayılı Genelge 23 md.)

- Birlikte yapılacak olan Cumhurbaşkanlığı Seçimi ve 27. Dönem Milletvekili Genel Seçiminde seçmenler bir sandık bölgesinde iki oy kullanacaklarından, tüm yurt genelinde tasarruf ilkeleri, oy verme, sayım - döküm işlemlerinin kolaylığı ve her sandık bölgesi için bir sandık kurulu oluşturulacağı da göz önüne alınarak, 298 sayılı Kanunun 14. maddesinin 15. bendi uyarınca, birlikte yapılacak olan Cumhurbaşkanlığı Seçimi ve 27. Dönem Milletvekili Genel Seçiminde bir sandık bölgesindeki seçmen sayısının (360-380) olarak belirlenmiştir. (140/I sayılı Genelge 12.md)
- Köylerde seçmen sayısı (400)'ü aşmadığı takdirde bir sandıkta oy kullanılabilir. (140/I sayılı Genelge 12.md)

Kimlik Tespiti:

- Sandık başına gelen seçmen;
- Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan;
- Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı,
- Geçici Kimlik Belgesi,
- nüfus cüzdanı,
- resmî dairelerce verilen soğuk damgalı kimlik kartı,
- pasaport, evlenme cüzdanı,
- askerlik belgesi,
- sürücü belgesi,

- hâkim ve savcılar ile
- yüksek yargı organı mensuplarına verilen mesleki kimlik kartı,
- avukat,
- noter ve askerî kimlik kartı gibi kimliğini tereddütsüz ortaya koyan resimli, resmî nitelikteki belgelerden birini başkana verir ve seçmen sıra numarasını söyler.
- Bu belgelerden birini vermeyen seçmen oy kullanamaz. (298/87, 91).
- Belediyeler ile köy veya mahalle muhtarlarınca düzenlenip onaylanan kimlik belgeleri seçmenin kimliğinin tespitinde geçerli değildir (298/87).
- Üzerinde Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası olmayan resimli ve resmî bir kimlik belgesi ibraz eden seçmenin oy kullanabilmesi için, bu belgelerin yanında ayrıca seçmen bilgi kâğıdını veya nüfus müdürlüklerince verilmiş nüfus kayıt örneğini ibraz etmesi şarttır.
- Ceza infaz kurumlarında tutuklu ya da taksirli suçlardan hükümlü bulunan seçmenlerden yukarıda sayılan kimlik belgeleri bulunmayanlar için, cezaevi idaresince verilmiş belge, kimlik belgesi yerine geçer (298/87). (135 Sayılı Genelge 27.md)

Oy verme düzeni

- Sandık başında seçmene, vereceği oy hakkında hiçbir kimse müdahale, telkin veya tavsiyede bulunamaz. Hiçbir seçmen oyunu kullandıktan sonra sandık başında kalamaz (298/88).
-
- Oyunu kullandıktan sonra sandık başından ayrılmayan seçmene başkan uzaklaşmasını hatırlatır. Seçmen yine

orada kalırsa, başkan onu kolluk aracılığı ile uzaklaştırır.
(135 Sayılı Genelge 24.md)

Oy verme sırasında nelere dikkat edilmelidir?

Oy kullanmada öncelik

- Gebeler,
- Hastalar
- Engelliler öncelikle oy kullanır.
- Engellilere yardım edenler
- Güvenlik görevlileri
- Yaşlılar öncelikle oy kullanmalarına izin verilebilir (298/90). (135 Sayılı Genelge 32.md)

Engellilerin oy kullanması

1. Görme engelliler,
 2. Felçliler,
 3. Elleri eksik olanlar
 4. Bedeni engelleri açıkça belli olanlar seçim çevresi seçmeni olan ve o sırada sandık çevresinde bulunan akrabalarından birinin, akrabası yoksa diğer herhangi bir seçmenin yardımı ile oylarını kullanabilirler.
- Bir seçmen birden fazla engelliye yardım edemez (298/93-2).
 - Sandık kurulu başkan veya üyeleri, engelli seçmenlere yardım etmek amacıyla oy verme kabinine giremez, oy kullanma sırasında yardım edemez. (135 Sayılı Genelge 30 md.)

Okuma - yazma bilmeyen seçmenlerin oy kullanmaları

- Okuma - yazma bilmeyen seçmenlere, oylarını kullanmaları konusunda başkaları tarafından sandık çevresinde yardım edilemez. Okuma - yazma bilmeyen seçmen, sorduğu ve istediği takdirde sandık kurulu başkanı, sadece birleşik oy pusulaları üzerinde bulunan cumhurbaşkanı adayı, siyasi parti ve ittifakların işaretlerinden hangisinin hangi aday veya partiye ait olduğunu ve tercih ettiği cumhurbaşkanı adayı, siyasi parti ve ittifakların diğer bölüme taşırmamak suretiyle “TERCİH” veya “EVET” mührünü basması ve birleşik oy pusulalarını katlayıp sarı renkli zarfa koyarak ağzını yapıştırması gerektiğini anlatır.
- Okuma - yazma bilmeyen seçmenlere oy verme sırasında yardım etmek amacıyla oy verme yerine kendisinden başka kimse giremez ve oy kullanma sırasında yardım edemez. (135 Sayılı Genelge 31 md.)

Fiil ehliyeti bulunmayan yaşlı kişiler ve/veya zihinsel engelli kişiler oy kullanabilirler mi? Böyle bir durumda nelere dikkat edeceğiz?

- Zihinsel engelli vatandaşların ve ayırt etme ehliyeti bulunmayan yaşlıların kanunen oy kullanma hakları yoktur. Böyle bir durumdan şüpheleniliyorsa, oy verecek kişiye adı- soyadı, orada ne için bulunduğu sorulmalıdır.
- Soruya bu kişinin bizzat kendisinin cevap vermesi gerekmektedir. Eğer bu kişiyi başka bir kişi getirdiyse ve refakat ediyor ise, onun yerine cevap vermesine izin verilmemelidir.

- Ayrıca, bu kişinin paravana kendisinin gitmesine ve yanında başka bir kişinin bulunmamasına dikkat edilme-lidir.

Sandık seçmen listesinde adları yazmayan kişiler, o sandıkta oy kullanabilirler mi?

- Normal olarak hayır. Ancak bu kuralın istisnaları vardır:
- İlçe seçim kurulu başkanı, seçimin yapıldığı çevrede oy verme hakkına sahip olduğu halde, (Seçimin yapıldığı seçim çevresindeki seçmen listesinde kayıtlı olması koşu- luyla) görev yaptığı sandığa ait seçmen listesinde kayıt- lı bulunmayan (298/3);
 - a) Sandık kurulu başkan ve üyeleri ile bina sorumlularının,
 - b) Seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri- nin,
 - c) İlçe seçim kurulu tarafından sandık kurulu üyelerini gö- rev yerine ulaştırmak için görevlendirilmiş kişilerin,
- her birine seçmen olduğunu ve seçimde oy kullanabile- ceğini gösteren ve sandık seçmen listesindeki bilgileri kapsayan bir belge verir (Örnek: 142). Ayrıca, bu seç- menlerin esas kayıtlı olduğu sandık seçmen listesine meşruhat verilmek üzere kayıtlı bulunduğu sandık kuru- lu başkanlığına durumu yazı ile bildirir.
- Bu madde uyarınca, ilçe seçim kurulu başkanı tarafın- dan kendilerine oy kullanma hakkı bulunduğu ilişkin olarak belge verilen görevliler, bu belge ile görevli ol- dukları sandık bölgesinde oy verirler.

- Milletvekilleri, milletvekili kimliği ile seçmen bilgi kâğıdını; cumhurbaşkanı adayları ve milletvekili adayları ise herhangi bir il seçim kurulu başkanınca cumhurbaşkanı veya milletvekili adayı olduklarına ilişkin meşruhat verilmiş seçmen bilgi kâğıdını göstermek suretiyle kayıtlı oldukları seçim çevresi dışında da oylarını kullanabilirler. (İlçe seçim kurulunca 298 sayılı Kanun'un 44. maddesi hükmü uyarınca düzenlenen seçmen bilgi kâğıtları esas alınır.)
- Sandık kurulu, bu madde kapsamında oy kullanan kim-selerin ilgili belgelerini, oy verme işleminden önce alır. Bu belgeler, diğer seçim evrakı ile birlikte ilçe seçim kuruluna teslim edilir.
- Bu madde uyarınca oy kullanan seçmenlerin ad ve so-yadları ile kimlik bilgileri, oy kullandıkları sandık seç-men listesinin sonuna yazılarak karşısına imzaları alınır (298/94).
- Yukarıda sayılan seçmenlerin sayısı o sandık seçmen listesine dâhil edilmez; oy kullanan seçmenlerin toplamaına dâhil edilir. (135 Sayılı Genelge 34 md.)

Dikkat

Geçmiş seçimlerde, seçmen bilgi kağıdı ile başka bir sandıkta oy kullanabilen bazı görevlilerin "mükerrer oy" kullanma girişiminde buldukları yolunda duyurular alınmıştır. Bunu önlemek için, görevlendirme belgesi ile oy kullanmaya gelen kolluk ve diğer görevli personelin, oy kullanmaları halinde, oy kullanan görevlinin ibraz ettiği belgeyi kontrol etmeli, isim, TC. No. ve görevini not alarak bu bilgileri bildirmelidir.

Böylece, izleme merkezinde bu gibi kendi sandığı dışında oy kullanan kişilerin bilgileri toplanacak ve mükerrer oy kullanmaları halinde bu durum ortaya çıkarılabilecektir.

Dikkat: İLÇE SEÇİM KURULLARINCA VERİLMİŞ BELGESİ OLMAYAN HIÇBİR GÖREVLİ VE SORUMLU, KENDİ SANDIĞI DIŞINDA OY KULLANAMAZ.

Oy kullanma bitiminin ilanı

- Oy verme işlemi bittiğinde, kurul başkanı bunu yüksek sesle ilan eder ve oylamanın bittiği saati tutanak defterine geçirir. Oy sandıkları saat 17.00'den önce açılmaz.
- Sandık seçmen listesinde olanların tümü oyunu kullanmış olsa bile oy verme işleminin sona erme saatinden önce sandıklar açılmaz. (135 Sayılı Genelge 37 md.)

5- OY DÖKÜM VE SAYIMI

Başlamadan önce:

- Oy verme yerinde hazır bulunanlar, sayım ve dökümü izleyebilirler. Sandık kurulu başkanı, sayımın rahatça yürütülebilmesi için belli bir mesafe belirleyerek gerekli tedbirleri alır.

DİKKAT !

- **Sayım ve döküm masasında,** sandık kurulu ve müşahitler bulunur.

Sayım ve döküm başlamadan önce yapılacak işler

- Oy verme bitince, kurul başkanı bunu yüksek sesle ilân eder ve oy vermenin bittiği saat tutanak defterine geçilir. Oy sandıkları Genelge'nin 25. maddesinde belirlenen oy verme bitiş saatinden önce açılmaz (298/96)

-

- Sandık seçmen listesindeki bütün seçmenlerin oylarını kullanmış olmaları halinde dahi oy vermenin bitim saatinden önce sandıklar kesinlikle açılmayacaktır.

Seyyar sandık kurulu ile ilişkilendirilen sandıklarda sayım ve döküm başlamadan önce yapılacak işler

- Seyyar sandık kurulu ile ilişkilendirilen sandık kurulu, seyyar sandık kurulu gelmeden ve uygunluk teslim tutanağı ile seyyar sandık kuruluna ait zarflar teslim alınmadan kendi sandığını açamaz.
- Bu sandık kurulları, oy sayımına geçmeden önce 135/II sayılı Genelge hükümlerini dikkate alarak işlem yaparlar (135 Sayılı Genelge 36.md)

Sayım ve dökümün açık olması ve sayım düzeni

- Sayım ve döküm açık olarak yapılır. Oy verme yerinde bulunanlar sayım ve dökümü izleyebilirler.
- Kurul; çalışmalarının düzenli yürütülmesi bakımından, sayım ve döküm masası etrafında boş kalması gereken kısmı, bir karar ile belirtir ve bu kısım etrafında orada bulunanların bu işlemleri izlemelerine engel olmayacak tedbirleri alabilir (298/95).

- Sayım ve döküm sırasında sandığın bulunduğu odanın kapısı açık tutulur. (135 Sayılı Genelge 37.md)

Masa üzerindeki eşyaların kaldırılması, oy verenler sayısının denetlenmesi ve tutanağa geçirilerek ilânı

- Masa üzerinde, sandıktan başka ne varsa kaldırılır. Oy vermenin bittiği saat tutanak defterine geçirilir.
- Bundan sonra sandık seçmen listesinde yazılı seçmenlerin toplamı ile adları hizasındaki imza veya parmak izleri sayılarak oy vermiş olanların toplamı tespit edilir
- Örnek: 86-Milletvekili, Örnek: 404-Cumhurbaşkanı (oylamanın referandum şeklinde yapılması halinde Örnek: 404/A) sayılı sandık sonuç tutanağına geçirilir ve sonuç yüksek sesle ilân edilir (298/96). (135 Sayılı Genelge 38.md)

SAYIM

- Oy verme yerinde bulunanlar sayım ve dökümü izleyebilirler. Odanın kapısı açık tutulur. (135 Sayılı Genelge 37 md)
- Seçmen listesinde yazılı seçmen toplamı ile oy vermiş olanların toplamı sonuç tutanağına geçirilir. (135 Sayılı Genelge 38 md)

Oy pusulaları ve Zarflar

- Kullanılmayan zarflar ve oy pusulaları sayılır, oy kullanarak seçmen sayısına eklenerek sandık kuruluna teslim

edilen zarf ve oy pusulası toplamına eşit olup olmadığı kontrol edilir.

-
- Tutanağa yazılır (Örnek 86 ve 404).

Sandıkların Açılması:

Zarflar aşağıdaki gibi kontrol edilir: (135 Sayılı Genelge 40 md)

- Sandık kurulunca verilen biçim ve renkte olmayan,
- Üzerinde “Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu” filigranı olmayan,
- Üzerinde İlçe Seçim Kurulu mührü bulunmayan
- Üzerinde sandık kurulu mührü bulunmayan
- Tamamı yırtılmış olan,
- Üzerinde İlçe Seçim kurulu ve sandık mührü dışında bir mühür imza, yazı, parmak izi veya herhangi bir özel işaret bulunan **zarflar geçersizdir**.
- ANCAK Üzerinde sandık kurulu mührü bulunmamasına rağmen Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı, amblemi ve ilçe seçim kurulu mührü bulunan **zarflar geçerli** sayılır.

DİKKAT: Genelge kendi içinde tutarsız olduğu için henüz oylama başlamadan zarfların sandık mührü ile mühürlenmesi ve bu işlemin tutanağa yazılması çok önemlidir.

- Geçersiz zarflar paketlenir ve kesinlikle açılmaz.
- Zarf sayısı oy kullanan seçmen sayısından fazla ise eşitliği sağlamak için önce geçersiz zarf sayısı dūřulur. Eřitlik yine sağlanamıyorsa başkan zarflar arasından gelişi güzel çekerek açılmadan yakarak imha eder. Sonuç tutanağına işlenir.

Zarfların Açılması (135 Sayılı Genelge 41 md)

- Sayım döküm cetvellerine önce siyasi partiler sonra ittifak isimleri (rnek 85) ve CB adayları (rnek 403) yazılır.
- Oy zarfı içinden eksik oy pusulası çıkmış ise hangi oy pusulası olduğu ve boş zarf toplamı sonuç tutanağına işlenir.
- nce Cumhurbaşkanı seçimine ait oy pusulaları sayım ve dökümü yapılır.
- Tereddüt edilen veya itiraza uğrayan oy pusulaları sayım döküm cetveline işlenmeksizin ayrılır.
- 2 ayrı cetvel tutulur. Tutarsızlık varsa sayım bir daha yapılır.
- İtiraz edilmeksizin geçerli sayılan oylar toplam sayısı sonuç tutanağına yazılır.
- Basılmış olması oyu geçerli kılar. Bu durumda sayım döküm cetvelinde o siyasi parti sütununa işlenir.

- Bu haller dışında mührün yalnız ittifak alanına basıldığı her durumda oylar ittifakın ortak oy sütununa işlenir.
- Çift mühür basılmış olması halinde dahi ya bir siyasi partiye ya da ittifaka işlenir ikisine birden kesinlikle işlenmez.
- Toplam sonuç tutanağına işlenir
- İtiraz halinde 2. Veya 3. Sayım yapılır. Tüm cetveller üzerine not düşülerek muhafaza edilir.
- Açılan zarf sayısı ve geçerli zarf sayısı karşılaştırılarak tutanak defterine işlenir.
- Tereddüt edilen veya itiraza uğrayan oy pusulaları sandık kurlunca karara bağlanır ve bu karar tutanak defterine yazılır.
- Kararla geçerli sayılan oy pusulaları sandık sonuç tutanağına eklenir.
- Geçerli ve geçersiz oy pusulaları ayrı ayrı paketlenir. Geçersizler yakılamaz, yok edilemez. Özel tutanakta ilgili yere işlenir.
- Sandık sonuç tutanağı yukarıdaki işlemler tamamlanmadan imzalanamaz.
- Cumhurbaşkanı adayları ve temsilcileri, müşahitler sayım masasının yanında bulunabilir oy pusulalarını görebilir. Müşahit sayısı beşten fazla ise ad çekme yöntemiyle sandık başında kalacaklar belirlenir.
- Fotokopi çekilmiş tutanaklar kullanılamaz.

Geçerli Olmayan Oy Pusulaları (135 Sayılı Genelge 42 md)

- Sandık kurulunca verilen biçim ve renkte olmayan
- Yüksek Seçim Kurulu filigramı olmayan
- Arkasında sandık kurulu mührü bulunmayan
- Hiçbir yerinde EVET mührü basılmamış olan
- Birden fazla Cumhurbaşkanı adayına, aynı ittifak içinde yer almayan birden fazla siyasi partiye EVET mührü basan veya mührü taşımış olan
- Sandığın ait olduğu seçim çevresinden başka bir seçim çevresi için düzenlenmiş olan
- Yırtılmış ve koparılmış olan
- Üzerinde başka mühür işaret vs olan **Birleşik oy pusulaları geçerli değildir.**
- Zarfların açılmış veya yırtılmış olması
- Lekelenmiş ama özellikle işaret koymak için yapılmadığı anlaşılan
- Evet mührü taşımış olan
- Diğer ittifak alanına taşmamak üzere birden fazla mühür basılan
- Arkasına İHMALLE sandık kurulu mührü basılmamış olan **Oy pusulaları geçersiz değildir.**

NOT: YORUM: Genelge de açıklık olmamasına rağmen aynı ittifak içinden birden fazla siyasi partiye oy verilmiş olması oyu geçersiz kılmaz ama bu durumda oyun bir partiye değil ittifaka yazılması gerekir.

İçinden el ilanı broşür gibi bir kağıt çıkan oy pusulası hesaba katılmaz ((135 Sayılı Genelge 43 md)

DİKKAT! Zarfın üzerinde, leke veya çizik olsa bile, bunun işaret koymak amacıyla yapıldığı kesin olarak anlaşılmıyorsa, o zarf geçerlidir.

Hesaba katılan ve katılmayan oy pusulaları

- Birleşik oy pusulasında baskıda silinme veya yanlışlık yapılmış olsa bile, hangi siyasi parti veya bağımsız aday lehine kullanılmış olduğu “TERCİH” veya “EVET” mührünün vurulduğu yerden kesin olarak anlaşılan oy pusulaları hesaba katılır.
- Zarfın içinden el ilanı, broşür ya da özel bir işaret, yazı veya şekil taşıyan kâğıt veya işaret amacı taşıyan herhangi bir madde çıkmış olması halinde, bu zarftan çıkan oy pusulası hesaba katılmaz.
- Zarfın içerisinden aynı seçim türüne ait birden fazla oy pusulası çıkmış olması halinde, sadece bu seçim türüne ait oy pusulaları hesaba katılmaz, diğerleri hesaba katılır.
- Zarfta kullanılması gereken oy pusulalarından biri veya birkaçı eksik çiksa bile, zarftan çıkan diğer oy pusulaları hesaba katılır (298/102). ((135 Sayılı Genelge 43 md)

DİKKAT!!

Elektrik kesintisi halinde sayıma itirazla yeniden sayım yapılması istenebilir.

6- SONUÇ İLANI VE SORUMLULUKLAR

Sandık sonuç tutanağının düzenlenmesi ve ilânı

- Sandık kurulu, (Örnek: 86-Milletvekili, Örnek: 404-Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı oylamasının referandum şeklinde yapılması halinde Örnek: 404/A sayılı) sandık sonuç tutanaklarını, iki nüsha olarak, sayım ve döküm işlemleri sırasında elde edilen bilgilere ve sayım ve döküm cetveli sonucuna göre düzenler.
- Bu tutanakların ait olduğu bölüme, seçim bilgileri eksiksiz olarak işlendikten sonra, başkan ve üyeler tarafından ad ve soyadları yazılarak imzalanır; sandık kurulu mührü ile mühürlenir.((135 Sayılı Genelge 44 md)

Tutanağa geçirilecek bilgiler nelerdir?

- 1) Sandığın bulunduğu ilin, ilçenin ve seçim bölgesinin adı ile sandığın numarası,
- 2) Oy vermenin yapıldığı tarih ve gün,
- 3) Oy sandığının sandık kurulu üyeleri ve seçim yerinde bulunanlar önünde açılış saat ve dakikası ile şayet sandık Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen saatten sonra açılmış ise bunun sebebi,
- 4) Oy verme saati bitiminde sırada bekleyen ve oy kullanılan seçmen sayısı,
- 5) İlçe seçim kurulundan teslim alınan toplam zarf sayısı ile kullanılmayarak artan zarf sayısı,
- 6) İlçe seçim kurulundan teslim alınan toplam oy pusulası sayısı ile kullanılmayarak artan oy pusulası sayısı,

- 7) Sandık seçmen listesinde yazılı olan seçmenlerin sayısı,
- 8) Sandık seçmen listesinde kayıtlı olmayan ancak 298 sayılı Kanun gereği o sandıkta oy kullanan seçmen sayısı,
- 9) Oy kullanan seçmenlerin toplam sayısı,
- 10) Sandıktan çıkan zarf sayısı,
- 11) Geçerli zarf sayısı,
- 12) Geçersiz zarf sayısı ve geçersizlik sebebi,
- 13) Zarf sayısı oy kullanan seçmen sayısından fazla ise, eşitliği sağlamak amacıyla yakılan zarf sayısı,
- 14) İçinden hiç oy pusulası çıkmayan boş zarf sayısı,
- 15) İtiraz edilmeksizin geçerli sayılan oy pusulalarının sayısı,
- 16) İtiraz üzerine geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulası toplamı,
- 17) Geçerli oy pusulalarının toplamı,
- 18) Geçersiz sayılan oy pusulası sayısı ve geçersizlik sebebi,
- 19) Hesaba katılmayan oy pusulası sayısı ve hesaba katılmama sebebi,
- 20) Geçersiz sayılan veya hesaba katılmayan oy pusulası toplamı,
- 21) Cumhurbaşkanı adayları, siyasi partilerin ve bağımsız adayların aldıkları toplam geçerli oylar ile ittifakların her birinin aldığı toplam geçerli ortak oyların rakam ve yazıyla belirtilecek sayısı,

- 22) Oylama iş ve işlemlerine ve oyların sayım ve dökümüne dair yapılan şikâyetlerle bunlara ait kararların nelerden ibaret buldukları,
- 23) Birden fazla sayım ve döküm yapılmış ise sayısı,
- 24) Sayım ve döküm sonucunun başkan tarafından orada hazır bulunanlara ilân edildiği.
- 25) Oy zarfı içinden eksik oy pusulası çıkmış ise, eksik çıkan oyun hangi seçim türüne ait olduğu ve sayısı,

- Sandık sonuç tutanağının onaylı bir sureti, sandık kurulu tarafından sandığın konulduğu bina veya yapıda herkesin görebileceği bir yere asılır. Bu tutanak oy verme gününden itibaren bir hafta süreyle asılı kalır.
- Sandık sonuç tutanağının birer sureti, yeteri kadar hazırlanarak sandık kurulu başkanı ve üyelerince imzalandıktan ve mühürlendikten sonra seçime katılma yeterliliği olan ve talep eden cumhurbaşkanı adaylarının, siyasi parti ve bağımsız adayların müşahitlerine verilir.
- Bu tutanaklar talep halinde öncelikle sandık kurulunun siyasi partili üyelerine imza karşılığında verilir.
- Ancak bu halde, o partinin müşahidine ayrıca tutanak verilmez. Müşahitlere verilecek sandık sonuç tutanakları, çok yapraklı kopyalı suret biçiminde hazırlanır.
- Sandık sonuç tutanağı verilen müşahit ve sandık kurulu üyelerinin ad ve soyadları ile temsilcisi oldukları cumhurbaşkanı adayının adı ve soyadı, siyasi partinin adı veya bağımsız adayın adı ve soyadı sandık kurulu tutanak defterine yazıldıktan sonra tutanağın teslim alındığına dair imzaları alınır.

Sandık kuruluna, oy pusulasındaki cumhurbaşkanı siyasi parti veya bağımsız aday sayısından beş fazla sayıda sandık sonuç tutanağı verilir (298/105). (135 Sayılı Genelge 44 md)

Sayıma ilişkin kâğıt ve belgelerin paketlenerek torbaya konulması

- Sandık kurulları, kâğıt ve belgeleri ayrı ayrı olmak üzere, ilçe seçim kuruluna teslim etmek için aşağıda yazılı şekilde hazırlar;

- 1) Hesaba katılan ve geçerli oy pusulalarını,
- 2) Sandık kurulunca düzenlenen tutanakları,
- 3) Alt tarafı sandık kurulunca imzalı sayım ve döküm cetvellerini (bir örneği zarf içinde),
- 4) Geçersiz oy pusulalarını (ait olduğu zarfın içinde olmak üzere),
- 5) İtiraza uğrayan oy pusulalarını (ait olduğu zarfın içinde olmak üzere),
- 6) Hesaba katılmayan zarfları (açılmadan önce geçerli olmadığı anlaşılan zarflarsaklanan zarflar - içine oy pusulası konulmamış olan zarflar),
- 7) Kullanılmamış olan oy zarfları ve birleşik oy pusulalarını,
- 8) Tutanak defterini,

Ayrı ayrı paketler halinde sararak, sayılarını üzerine yazarak ve üzerini sandık kurulunun mührü ile mühürleyip imzaladıktan sonra hepsini birden torbaya koyup ağzını yine kurul mührüyle mühürleyip, imzalar.

- Sandık kurulu başkanı, sandık çevresinde seçimle ilgili hiçbir seçim evrakını bırakmaz. Sandık sonuç tutanağı düzenlendikten sonra, her bir müşahit için birer tane örneği hazırlanır, sandık kurulu başkanı ve üyelerince imzalandıktan ve mühürlendikten sonra müşahitlere dağıtılır.
- Öncelikle sandık kurulunun siyasi partili üyelerine tutanak imza karşılığı verilir. Sandık kurulu üyelerine verilmiş ise, müşahitlere birer kopyası verilir. Sandık sonuç tutanağı verilmiş sandık kurulu üyesi ya da müşahitlerin isimleri tutanağa yazılarak, imzaları alınır. (135 Sayılı Genelge 45 md)

Önemli: Müşahitlere, verilen tutanak örneğinin ıslak imzalı ve mühürlü olmasına dikkat etmelidir. Bu tutanak ıslak imzalı ve mühürlü olmazsa, ispat gücü ve hükmü de yoktur.

Dikkat: Eğer sandık kurulu üyesi ve aynı partinin müşahidi ıslak imzalı ve mühürlü tutanaktan isterlerse; imzalı ve mühürlü tutanak, sandık kurulu üyesine verilir. Bu durumda aynı partinin müşahidine tutanağın sadece kopyası verilecektir.

Pusula ve seçim araçlarının teslimi:

Sayıma ilişkin torbanın (kâğıt ve belgelerin) ilçe seçim kurulu başkanına veya görevli geçici ilçe seçim kurulu başkanına teslimi

- Sandık kurulu tarafından hazırlanan mühürlü torba ve sandık kurulu mührü, sandık kurulu başkanı ile ad çek-

me yoluyla belli edilecek siyasi partili en az iki üye tarafından hiçbir gecikmeye meydan verilmeksizin ve hiçbir yere uğranmaksızın en kısa zamanda, sandık kurulunun bağlı olduğu ilçe seçim kuruluna teslim edilir. **Bu maddeye aykırı hareket edenler hakkında cezai kovuşturma yapılır.**

- Sandık kurulunun diğer üyeleri ile müşahitler de isterse ve taşıtta yer varsa veya taşıt kendileri tarafından sağlanırsa başkanla birlikte gidebilirler.
- İlçe seçim kurulu, torbayı ve sandık kurulu mührünü alarak, torbayı getiren üyeler önünde açıp içindekiler hakkında (Örnek: 88-89) sayılı tutanağı üç nüsha olarak düzenler.
- Bu tutanağın alt tarafı torbayı ve mührü teslim edenlerle ilçe seçim kurulu başkanı ve üyelerden biri tarafından imzalanır. Bu tutanağın bir nüshası, il seçim kuruluna gönderilecek evraka bağlanır, bir örneği de sandık kurulu başkanına verilir (298/107).
- Kullanılan birleşik oy pusulası, zarf, tutanak ve cetvelle ilgili ilişkili bilgiler; ayrı ayrı sayılar halinde (Örnek: 88-89) sayılı tutanakta gösterilir (298/71, 107). 135 Sayılı Genelge 46 md)

Dikkat: İlçe Seçim Kurulu'na pusula ve seçim araçlarını teslim etmeye gidilirken, hiçbir yere uğranılamaz ve yolda durulamaz.

Kurul üyesi veya gözlemci araçta bulunma isteklerini tutanağa geçirtmeleri gerekir. En az iki üyenin araca alınma-

sı yasal zorunluluk olduğundan, araç yetersizliği yahutta araçtaki yer yetersizliği bahane edilemez.

İlçe seçim kurulu, mühürlü torbayı ve sandık kurulu mührünü, torbayı getiren üyeler önünde açıp, torba içindekilerin yer aldığı tutanağı 3 nüsha olarak düzenler ve teslim alır.

Tutanak torba ve mührü teslim edenler, ilçe seçim kurulu başkanı ve üyelerden biri tarafından imzalanır. Tutanağın bir nüshası İl Seçim kuruluna gönderilecek evraka eklenir, bir örneği sandık kurulu başkanına verilir. Sayım ve döküm cetveli ile Sandık sonuç tutanağında bulunan kayıtlar bu tutanakta da yer alır.

7- İTİRAZ VE ŞİKAYETLER

İtiraz ve Şikayet aynı şey midir?

- İtiraz ve Şikayet farklıdır
- Oy verme işlemi başlamasından itibaren seçim sonuçlarını tespit eden tutanağın sandık kurulunca düzenlenip imzalanmasına kadar yapılacak başvurular şikâyetlerdir.
- Bir şikâyetin reddine ilişkin sandık kurulu kararları ile seçim sonuçlarını gösteren tutanakların sandık kurullarınca düzenlenmesi işlerine veya sandık kurullarının diğer kararlarına karşı yapılan işlem itirazdır.
- Sandık kurullarınca verilmiş herhangi bir kararın 298 sayılı Kanuna aykırı olması nedeniyle kaldırılması veya bu Kanuna uygun hale getirilmesi için itiraz yapılır.

ŞİKAYET:

- Sandık kurulu başkanlarının veya bu kurulların, yaptıkları işlemlere veya aldıkları tedbirlere ve bunlara benzer sair işlemlerine veya herhangi bir kimsenin, 298 sayılı Kanun'un koyduğu yasalara aykırı hareketlerine karşı, bu işlem veya tedbirlerin veya sair işlemlerinin düzeltilmesi veya bu Kanun'un koyduğu yasalara uymayanların bu hareketlerinin önlenmesi için sandık kurullarına başvurulabilir. **Bu şekildeki başvuruya şikâyet denilir.**

Şikâyete yetkili kimseler;

- a) Seçme yeterliliğine sahip seçmenler;
- b) Siyasi partiler veya bunların tüzüklerine göre kuruluş kademelerinin (il ve ilçe kuruluşlarının) başkanları veya vekilleri,
- c) Siyasi partiler ve bağımsız adayların müşahitleri,
- d) Adaylar ile milletvekilleri (298/110, 116).
- e) Cumhurbaşkanı adayları veya yetkilendirdiği kişiler. (135 Sayılı Genelge 49 md.)

Şikayetin Süresi;

- Şikâyet en geç, seçim sonuçlarını tespit eden tutanağın sandık kurulunca düzenlenmesine, diğer bir ifadeyle yazılıp imzalanması anına kadar sandık kuruluna ulaşmalıdır.
- Tutanak imzalandıktan sonra ve fakat sandık kurulu dağılılmadan önce yapılan sözlü şikâyetlerin veya verilen

şikâyet dilekçelerinin sürenin geçmiş olması sebebiyle reddine karar verilir (298/127). (Genelge 53 md.)

Şikayetin Şekli;

- Şikâyet dilekçe veya sözle yapılabilir. Sözlü şikâyetler gerekçesiyle birlikte bir tutanağa yazılır. Bu tutanak adı, soyadı ve adresi de yazılarak şikâyetçiye imza ettirilir. Şikâyetçi imza atamaz ise sol elinin başparmağı bastırılır (298/110, 116). (135 Sayılı Genelge 50 md.)

Şikayet Üzerine sandık kurulunun yapacağı işlemler;

- Şikâyet dilekçesini alan veya şikâyeti yukarıdaki maddede gereğince tutanağa geçiren sandık kurulu, ilk önce şikâyetçinin bu Genelge'nin 49. maddesine göre şikâyete yetkili kimselerden olup olmadığını inceler ve şikâyetçi, şikâyete yetkili kimselerden değilse, başka bir husus üzerinde durmaksızın şikâyeti hemen reddeder.
- Kurul, şikâyetçinin şikâyete yetkili kimselerden olduğunu anlarsa, o zaman şikâyetin haklı veya yerinde olup olmadığını inceler. (135 Sayılı Genelge 51 md.)

Şikâyetin karara bağlanması

- Şikâyetin haklı veya yerinde görülmesi halinde kurul, karar yazmaya ihtiyaç olmaksızın, şikâyet konusu tedbir veya işlemi düzeltir yahut bu tedbir veya işlemi kaldırır.
- Şikâyetçinin şikâyete yetkili olmaması veya şikâyetin süresinden sonra yapılmış olması veya haksız yahut

yersiz görülmesi halinde kurulca şikâyetin reddine karar verilir.

- Bu halde kurul kararının başkan ve üyeler tarafından imzalanması ve sandık kurulu tutanak defterine işlenmesi lazımdır.
- Kurul kararları salt çoğunlukla yani kurul başkan ve üyelerinin yarıdan fazlasının oylarının o karar üzerinde toplanmasıyla verilir.
- Oylarda eşitlik halinde başkanın katıldığı tarafın oyu üstün tutulur. Şikâyetin reddine ilişkin kararın bir örneği şikâyetçiye verilir (298/117). (135 Sayılı Genelge 52 md.)

İTİRAZ

- Sandık kurullarınca verilmiş herhangi bir kararın 298 sayılı Kanun'a aykırı olması nedeniyle kaldırılması veya bu Kanun'a uygun hale getirilmesi için ilçe seçim kurullarına başvurulabilir. Bu başvuruya da itiraz denilir.
- Bir şikâyetin reddine ilişkin sandık kurulu kararları ile seçim sonuçlarını gösteren tutanakların sandık kurullarınca düzenlenmesi işlerine veya sandık kurullarının diğer kararlarına karşı itiraz olunabilir.

İtiraza yetkili kimseler;

- İtirazda bulunabilecek kimseler, bu Genelge'nin 49. maddesi gereğince şikâyete yetkili olan kimselerdir:

- a) Seçme yeterliliğine sahip seçmenler;
- b) Siyasi partiler veya bunların tüzüklerine göre kuruluş kademelerinin (il ve ilçe kuruluşlarının) başkanları veya vekilleri,
- c) Siyasi partiler ve bağımsız adayların müşahitleri,
- d) Adaylar ile milletvekilleri (298/110, 116).
- e) Cumhurbaşkanı adayları veya yetkilendirdiği kişiler. (135 Sayılı Genelge 54 md.)

İtiraz Süresi;

- Sandık kurullarının kararları, oyların sayım ve dökümü ile tutanakların düzenlenmesine ilişkin iş ve işlemleri aleyhine, ilçe seçim kuruluna itiraz olunabilir.
- İtirazlar, cumhurbaşkanı seçimi için sandık sonuç tutanağının düzenlenip başkan ve üyeler tarafından imzalanmasına kadar sözle veya yazıyla, sandık kurulları vasıtasıyla yapılabileceği gibi, oy verme gününden sonraki (25 Haziran 2018 Pazartesi günü saat 17.00'ye) kadar doğrudan ilçe seçim kurullarına yazılı olarak yapılabilir.
- İtirazlar, milletvekili seçimleri için sandık sonuç tutanağının düzenlenip başkan ve üyeler tarafından imzalanmasına kadar sözle veya yazıyla, sandık kurulları vasıtasıyla yapılabileceği gibi, oy verme gününden sonraki (26 Haziran 2018 Salı günü saat 15.00'e) kadar doğrudan ilçe seçim kurullarına yazılı olarak yapılabilir.

- **Sandık başı iş ve işlemlerine karşı, ilçe seçim kuruluna itiraz edilebilmesi için, önce sandık kuruluna şikâyet veya itirazda bulunulmuş olması şart değildir.**
- İlçe seçim kurulları, yukarıda gösterilen itiraz süresi sona ermeden veya süresinde yapılan itirazları inceleyip bir karara bağlamadan önce, ilçe birleştirme tutanağını düzenleyemez. Bu hükme rağmen, bu tutanağın düzenlenmiş olması, üst seçim kurullarına itiraz için 298 sayılı Kanun'da öngörülen sürelerle başlangıç teşkil etmez (298/128) (135 Sayılı Genelge 54 md.)
- **Sandık başı iş ve işlemlerine karşı, ilçe seçim kuruluna itiraz edilebilmesi için, önce sandık kuruluna şikâyet veya itirazda bulunulmuş olması şart değildir.** (135 Sayılı Genelge 54 md.)
- Sandık başında herhangi bir hata gördüklerinde Sandık Kuruluna ŞİKAYET edilebilecektir.
- Yasa hükmü, emir ve yasaklar çiğnendiğinde ise ilgili hakkında İlçe Seçim Kuruluna İTİRAZ hakkını kullanacaklardır.
- Bu dilekçeler doldurulurken gerekçe ve deliller gösterilecektir.
- İtiraz veya şikayet eden, dilekçesini sandık kuruluna ilettikten sonra, dilekçenin bir sureti üzerine imzalı mühürlü "alındı" şerhini işletip, dilekçe suretini geri alacaktır.

İtiraz Üzerine Verilen Kararların Uygulanması

- İtiraz üzerine ilçe seçim kurulu başkanınca veya ilçe seçim kurulunca verilen karar ile sandık kurulunun bir işlemi veya tedbiri düzeltilirse veya sandık kurulunun kararı hükümsüz bırakılırsa, bu karar hemen sandık kuruluna bildirilir.
- Sandık kurulu bu karara uymak, başka bir ifadeyle kararı olduğu gibi yerine getirmek zorundadır (298/127). (135 Sayılı Genelge 55 md.)

Şikâyetin veya itirazın sandık işlerini durdurmaya çağ

- Sandık kurullarının kararlarına veya tutanakları düzenleme işlerine itiraz edilmiş veyahut kurulların veya başkanlarının işlemlerine yahut tedbirlerine karşı şikâyet edilmiş olması, oy vermeye ve her türlü seçim işlerinin devamına engel olmaz. Diğer bir ifadeyle herhangi bir itiraz veya şikâyet yokmuş gibi seçim işlerine sandık kurullarınca devam olunur (298/118). (135 Sayılı Genelge 56 md.)

Kararların bildirilmesi ve tebliği

- İtiraz üzerine kesin olmayarak verilen kararlar itiraz eden hazır ise sözle bildirilir.
- Sözlü bildirmede, kararın bildirildiği gün ve saat tutanağa geçirilerek kendisine imza ettirilir. İsterse kararın bir örneği de verilir. İtiraz eden hazır değilse, seçim kurullarının bulunduğu belde veya şehirde muayyen bir yer gösterilmiş olması halinde, karar bu yere asılmak suretiyle tebliğ olunur.

- Kurulların kesin kararı tebliğ olunmaz.
- Ancak itiraz eden başkana başvurduğu takdirde, kendisine gösterilir, isterse bir suret de verilir (298/114). (135 Sayılı Genelge 57 md.)

8- SEÇİM GÜNÜ: SEÇİM ÖNCESİ SORUMLULUKLAR

Sandık başına saat kaçta geleceğiz?

- Sandık Kurulu Başkanı, İlçe Seçim Kurulu'ndan aldığı oy pusulası, sandık, torba, seçmen listesi, mühür vs. gibi oy verme araçlarını, oy verme zamanı başlamadan bir saat önce saat 07.00'de sandığın konulacağı yerde hazır bulundurmak zorundadır.

Dikkat: Gerekli kimlik ispatından geçen yetkililer dışında, başka hiç kimse ilgili sandık başında bulunamaz ve sabah hazırlıklar sırasında odaya alınamaz.

- Saat 07.00'de sandık başında olmak çok önemlidir. Aksi halde, "sandığın boş şekilde mühürlenmesi ve oy pusulalarının sayılıp ayrılması ve mühürlenmesi gibi" önemli işlemlerin kontrol edilememesi söz konusu olacak ve oy güvenliği riske girecektir.

Yemin:

- Sandık kurulu başkan ve üyeleri, oy verme günü, görev başlamadan önce, ilk iş olarak, sandık başında bulunanlar önünde birer birer aşağıdaki şekilde and içer.
- "Hiçbir tesir altında kalmaksızın, hiç kimseden korkmadan, seçim sonuçlarının tam ve doğru olarak belirmesi

için, görevimi kanuna göre, dosdoğru yapacağıma, namusum, vicdanım ve bütün mukaddesatım üzerine and içerim.” (298/70)

- And içme, sandığı yerleştirme, kapalı oy verme yerini düzenleme işleri bittikten sonra, oy pusulaları sayılır, her birinin üzerine sandık kurulu mührü basılır. Böylece üzerinde sandık kurulunun mührü bulunan oy pusulalarının sayısı tespit edilir.

Dikkat: Boş oy pusulaları ve zarfları ile çuval hiçbir gerekçe ile önceden açılmaz ve işlem yapılmış, mühürlenmiş, hazırlanmış olarak seçim günü sandığa getirilemez.

- Boş oy pusulası ve zarfları ile çuvalların açılmasından başlanarak tüm işlemler, sandık kurulu ve müşahitler kontrolünde yapılmalıdır!! Aksi durumda avukatla irtibata geçilerek tutanak tutulması sağlanacaktır.

Bu işler tamamlandığında ve saati geldiğinde, oy verme işlemine geçilir.

Sandık kurullarınca kullanılacak ve düzenlenecek basılı kâğıtlar

- Sandık kurullarının kullanacağı ve düzenleyeceği basılı kâğıtlar aşağıda gösterilmiştir:

A) Seçimle ilgili genel nitelikte basılı kâğıtlar;

a. Örnek: 19 No.lu 298 sayılı Kanunun oy verme serbestliğine ve gizliliğine dair hükümlerini içeren levha sandık kurullarınca kapalı oy verme yerine asılır.

b. Örnek: 20 sayılı “Uyarı Levhası”, sandık çevresinde seçmenlerin kolayca görüp inceleyebilecekleri bir yere asılır.

- c. Örnek: 2 No.lu Sandık Seçmen Listesi seçmenin isminin bulunması ve oyunu kullanan seçmenlerin imzalaması için kullanılır.
- d. Örnek: 2-C No.lu Sandık Çevresine Asılacak Seçmen Listesi, sandık çevresinde seçmenlerin kolayca görüp inceleyebilecekleri bir yere asılır.
- B) 27. Dönem Milletvekili Genel Seçimi için düzenlenecek basılı kâğıtlar;
- a. Örnek: 44 No.lu Aday Listesi,
- b. Örnek: 85 No.lu Sayım ve döküm Cetveli, beş nüsha düzenlenecek,
- c. Örnek: 86 No.lu Sandık Sonuç Tutanağı,
sayım ve döküm işlemleri sırasında elde edilen bilgilerden ve sayım ve döküm cetveli sonucundan yararlanılarak düzenlenir ve sandık çevresi içerisinde herkesin görebileceği bir yere bir hafta süre ile kalacak şekilde asılır, onaylı birer örneği siyasi partilere ve isterlerse bağımsız adaylara ve müşahitlere imza karşılığı verilir. Bu tutanak, beş nüsha olarak düzenlenir.
- C) Cumhurbaşkanı Seçimi için düzenlenecek basılı kağıtlar;
- a. Örnek: 402 No.lu Aday Listesi
- b. Örnek 403 Sayım Döküm Cetveli, beş nüsha düzenlenecek,
- c. Örnek 417 Sayım Döküm Cetveli, oylamanın referandum şeklinde yapılması halinde düzenlenir.
- d. Örnek 404 Sandık Sonuç Tutanağı, sayım ve döküm işlemleri sırasında elde edilen bilgilerden ve sayım ve döküm cetveli sonucundan yararlanılarak düzenlenir

ve sandık çevresi içerisinde herkesin görebileceği bir yere bir hafta süre ile kalacak şekilde asılır, onaylı birer örneği cumhurbaşkanı adaylarına veya yetkilendirdiği kişilere ve müşahitlere imza karşılığı verilir. Bu tutanak, beş nüsha olarak düzenlenir.

- e. Örnek 404/A Sandık Sonuç Tutanağı, oylamanın referandum şeklinde yapılması halinde düzenlenir.

SONUÇ

İnandığımız tüm değerler ve demokrasi için; özgürlüğün, adaletin ve her biri emeğe, fedakarlığa dayalı tüm hakların korunabilmesi için; ADİL BİR SEÇİMİN ne kadar önemli olduğu hepimizin malumudur.

Bu seçimin adil geçmesini sizler sağlayacaksınız.

Halkımız için üstlendiğiniz bu görevinizde ve çabalarınızda başarılar dileriz.

EK BİLGİLER:

İlk Oylamada Geçerli Oyların Salt Çoğunluğu Sağlanmadığı Takdirde 8 Temmuz 2018 Pazar Günü Yapılacak Olan İkinci Oylamaya İlişkin Takvim

25 HAZİRAN 2018 PAZARTESİ

- 1- İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin herhangi bir nedenle seçime katılmaması halinde aday ikamesinin son günü (saat 17.00) (6271 sayılı Kanunun 7140 sayılı Kanununun 4. Maddesi ile değişik 4/2.

Maddesi), (NOT: Geçici sonuçların ilanının gecikmesi halinde aday ikamesine ilişkin seçim takvimi buna göre teselsül ettirilir.)

- 2- Propaganda döneminin başlangıcı (6271/13),
- 3- Sandık kurullarının kararları ve tutanaklarına karşı ilçe seçim kurullarına yapılacak itirazların son günü (Saat 17.00) (298/128),
- 4- Üçüncü maddede yapılan itirazların, ilçe seçim kurullarınca en geç saat 23.59'a kadar karara bağlanması.

26 HAZİRAN 2018 SALI

- 1- İlçe seçim kurulu kararları ile birleştirme tutanaklarına karşı il seçim kuruluna yapılacak itirazın son günü (Saat 17.00),
- 2- İlçe seçim kurulu kararlarına karşı yapılan itirazların, il seçim kurullarınca en geç saat 23.59'a kadar karara bağlanması.

27 HAZİRAN 2018 ÇARŞAMBA

- 1- İl seçim kurulu kararlarına ve il birleştirme tutanaklarına karşı Yüksek Seçim Kuruluna yapılacak itirazın son günü (Saat 17.00),
- 2- İlçe seçim kurullarınca, sandık kurulu ve diğer görevlilerin değişikliklerinin SEÇSİS'e işlenmesine başlanması,
- 3- Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunca, varsa saklama ve ulaştırma kurulu, sandık kurulu ve diğer görevlilerindeğişikliklerinin yapılması.

28 HAZİRAN 2018 PERŞEMBE

- 1- İl seçim kurulu kararlarına ve il birleştirme tutanaklarına karşı yapılan itirazın Yüksek Seçim Kurulunca karara bağlanmasının son günü.

29 HAZİRAN 2018 CUMA

- 1- YÜKSEK SEÇİM KURULUNCA KESİN SEÇİM SONUÇLARININ RESMÎ GAZETE, RADYOVE TELEVİZYONDA İLÂN EDİLMEK ÜZERE İLGİLİ MERCİLERE GÖNDERİLEREK AYNI GÜN İLANI,
- 2- İlçe seçim kurullarınca, sandık kurulu ve diğer görevlilerin durumunda değişiklik olması halinde,SEÇSİS'e işlenmesinin bitirilmesi ve yeni görev alanlara Örnek: 142 düzenlenmesi,
- 3- Ölen seçmenlere ait bilgilerin Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünden alınarak sandıkseçmen listelerinde şerh düşülmesi için gerekli işlemlerin yapılması.
- 4- İkinci maddedeki işlemlerin bitirilmesinden sonra, sandık seçmen listelerine sandık alanı görevlileri şerhi işlenerek çoğaltılmaya başlanması.

SEÇİM GÜNÜ YASAKLARI

- 1- 298 sayılı Kanunun 79. maddesi gereğince oy verme günü olan 24 Haziran 2018 Pazar günü sabah saat 06.00'dan gece saat 24.00'e kadar;
 - a) Her ne suretle olursa olsun alkollü içki satılmasının, içkili yerlerle umumi mahallerde her çeşit alkollü içki satılması ve verilmesi ile içilmesinin yasak olduğuna,

b) Emniyet ve asayişî korumakla görevli olanlardan başka hiçbir kimsenin, 5237 sayılı Kanunun 6. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin (1), (2), (3) ve (5) numaralı alt bentlerinde gösterilen silahları köy, kasaba ve şehirlerde taşıyamayacağına,

2- Oy verme günü oy verme süresince kahvehane, kıraathane ve internet kafeler gibi bütün umumi eğlence yerlerinin kapalı kalacağına, eğlence yeri niteliğini taşıyan lokantalarda yalnızca yemek verilebileceğine,

Seçim yasaklarına ve yukarıdaki kurallara uyulmak şartıyla oy verme günü saat 18.00' den sonra düğün yapılabileceğine,

3- 298 sayılı Kanunun 80. maddesi gereğince;

a) Oy verme günü saat 18.00'e kadar radyolar ve her türlü yayın organları tarafından seçimler ve seçim sonuçları ile ilgili haber, tahmin ve yorum yapılmasının yasak olduğuna,

b) Saat 18.00 ile 21.00 arasında radyolarda ve her türlü yayın organlarında ancak Yüksek Seçim Kurulu tarafından seçimlerle ilgili olarak verilecek haber ve tebliğlerin yayınlanabileceğine,

c) Saat 21.00'den sonra bütün yayınların serbest olduğuna, ancak Yüksek Seçim Kurulunca gerek görülmesi halinde saat 21.00'den önce de yayınların serbest bırakılmasına karar verilebileceğine,

4- Cumhurbaşkanı seçiminin ikinci tura kalması halinde aynı hükümlerin 8 Temmuz 2018 tarihinde de uygulanacağına,

Karar verilmiştir.

TUTUKLU VE HÜKÜMLÜLERİN DURUMU

- 1- Kasıtlı suçtan dolayı ceza infaz kurumunda bulunan (ceza infaz kurumunda iken firar edenler dâhil) hükümlülerin oy kullanamayacağına,
- 2- 24 Haziran 2018 Pazar günü birlikte yapılacak olan Cumhurbaşkanlığı seçimi ve 27. Dönem Milletvekili Genel Seçimi ile ikinci tura kalması halinde 8 Temmuz 2018 Pazar günü yapılacak olan Cumhurbaşkanlığı seçiminde, ceza infaz kurumunda bulunan seçmen niteliğine sahip tutuklular ile taksirli suçlardan hükümlü olanların oy kullanabileceklerine,
- 3- Seçmen kütüklerinin kesinleşme tarihinden sonra tutuklu ve taksirli suçlardan hükümlülere ilişkin askı listesinde yer almayan seçmenlerin, ceza infaz kurumu yönetimi aracılığı ile ceza infaz kurumunun bulunduğu ilçe seçim kurulu başkanlığına müracaat etmeleri halinde, kesinleşen seçmen kütüklerinde kayıtlı olmaları şartıyla tutuklu ve taksirli suçlardan hükümlülere ilişkin askı listesine dâhil edilmeleri gerektiğine,
- 4- 21 Haziran 2018 Perşembe gününe, Cumhurbaşkanlığı Seçiminin ikinci tura kalması halinde ise 6 Temmuz 2018 Cuma gününe kadar yeni kurulan ceza infaz kurumunda bulunan tutuklular ile taksirli suçlardan hükümlü olanlar için de tutuklu seçmen listesi oluşturulacağına,
- 5- Kurulumuzun 26/04/2018 tarih ve 2018/289 sayılı kararıyla kabul edilen Seçim Takvimine göre, 21 Haziran 2018 Perşembe günü, Cumhurbaşkanlığı Seçiminin ikinci tura kalması halinde ise 6 Temmuz 2018 Cuma günü itibariyle kesinleşecek olan tutuklu ve taksirli suçlardan hükümlülere ilişkin seçmen listelerinde kayıtlı bulunan

tutuklular ile taksirli suçlardan hükümlü olanların ceza infaz kurumunun bulunduğu seçim çevresinde oy kullanabileceklerine,

- 6- Kişilerin kasten işlemiş olduğu suçtan dolayı hapis cezasına mahkûmiyetin kanuni sonucu olarak uygulanması gereken hak yoksunluklarına ilişkin mahkûmiyet hükmü kesinleşmiş olmakla birlikte, ceza infaz kurumuna henüz alınmayan veya ceza infaz kurumuna alındıktan sonra koşullu olarak salıverilen ya da denetimli serbestlik hükümlerinden yararlanmak suretiyle salıverilen ancak hak ederek salıverilme süresi dolmayan hükümlüler ile mahkemesince uzun süreli de olsa hapis cezası ertelenen veya cezası infaz edilmekte iken hastalığından dolayı cezasının infazı geri bırakılan hükümlülerin; ceza infaz kurumunda bulunmamaları nedeniyle, bu süre içinde yapılacak olan seçimlerde oy kullanmalarının mümkün olduğuna,
- 7- 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 407. maddesinde belirtilen; “Bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan her ergin kısıtlanır.” hükmü uyarınca kısıtlanan hükümlünün kısıtlılık hali 4721 sayılı Kanunun 471. maddesinde yer alan; “Özgürlüğü bağlayıcı cezaya mahkûmiyet sebebiyle kısıtlı bulunan kişi üzerindeki vesayet, hapis halinin sona ermesiyle kendiliğinden ortadan kalkar.” hükmü gereğince hapis hali sona ermekle kısıtlılık hali de sona ereceğinden bu süre içinde yapılacak seçimlerde oy kullanabileceklerine, karar verilmiştir.

SEYYAR SANDIK SEÇMENLERİ HK.

- 1- Seyyar sandık kurulu seçmen listelerine, hastalığı veya engeli sebebiyle yatağa bağımlı olan seçmenlerden sa-

dece il ve ilçe merkezlerinde ikamet edenlerin kaydedilebileceğine,

- 2- Köyler ve beldelerde kayıtlı seçmenler ile 6360 sayılı Ondört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmiyedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu kapsamında köy veya beldeden mahalleye dönüşen yerlerdeki seçmenlerin seyyar sandık kurulu seçmen listesine kaydolmak için talepte bulunamayacaklarına,
 - 3- Bir sandıkta oy kullanacak azami seçmen sayısının yirmi (20) olarak belirlenmesine karar verilmiştir.
- Kendi imkanları ile sandığa gitmeleri imkansız olup "hastalığı veya engeli nedeniyle yatağa bağımlı" raporu alıp, bu raporları bizzat ibraz etmek suretiyle seyyar sandık seçmen listesine yazılmak isteyen seçmenlerin; raporu ibraz ve talep sırasındaki durumu tespit edilerek, seyyar sandık seçmen listesine kaydedilip kaydedilmeyeceğine ilişkin ilçe seçim kurulu başkanınca karar verilmesi gerektiğine karar verilmiştir.

SEYYAR SANDIK SEÇMENİNE İLİŞKİN RAPOR ÖZELLİKLERİ:

- 1- Aile Hekimlerince verilen raporlarda;
 - a) Yatağa bağımlılığın tıbbi sebebinin,
 - b) Yatağa bağımlılığın kalıcı olup olmadığının,
 - c) Yatağa bağımlılığın süresinin, belirtilmesi gerektiğine,
 - d) Aile Hekimlerince düzenlenecek raporların ıslak imzalı veya elektronik imzalı ve barkotlu şekilde düzenlenmesi

ve barkot kontrolünün ilçe seçim kurulu başkanlığınca yapılması gerektiğine,

2- Bu belgelerin gerçeği yansıtmaması halinde Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunma hususunun ilçe seçim kurulu başkanının takdirinde olduğuna,

3- Görme ve işitme engellilerin bu kapsamın dışında olduğuna,

Karar verilmiştir.

Seyyar sandık kurulunun oy verme işlemi bittikten sonra yapacağı işler

Seyyar sandık kurulu, oy verme işlemi saat 17.00'den önce bitmişse saat 17.00'yi beklemeden; saat 17.00 itibarıyla seyyar sandık seçmen listesinde yer almasına rağmen adresine gidilemeyen seçmenler varsa, bu seçmenlerin adreslerine gidilerek oy vermeleri sağlandıktan sonra derhal ilişkilendirildiği sandığın bulunduğu yere hareket eder. Seyyar sandık kurulu saat 17.00'den önce oy verme işlemini tamamlamış ise, saat 17.00'ye kadar ilişkilendirildiği sandıkta bekler.

Seyyar sandık kurulu ile ilişkilendirilen sandık kurulu, seyyar sandık kurulu gelmeden ve uygunluk teslim tutanağı ile seyyar sandık kuruluna ait zarflar teslim alınmadan kendi sandığını açamaz.

Mühürlü seyyar oy sandığını saat 17.00'den sonra ilişkilendirildiği sandığın bulunduğu yerde ve bu sandıkta oy verme işlemi bittikten sonra açar. Sandıktan çıkan zarflar, seyyar sandık kurulu başkanı tarafından yüksek sesle iki defa sayılır. İki sayım arasında fark olursa, üçüncü sayım yapılarak sonucuna göre işlem yapılır ve seçimde kullanılan toplam zarf sayısı tespit edilir.

Bütün zarflar sayıldıktan sonra, geçerli olup olmaması yönünden aşağıdaki şekilde kontrol edilir.

- a) Sandık kurulunca verilen biçim ve renkte olmayan,
- b) "Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu" filigranı olmayan kâğıttan imal edilmiş olan,
- c) Yüksek Seçim Kurulu amblemi olmayan,
- d) Üzerinde İlçe Seçim Kurulu mührü bulunmayan,
- e) Üzerinde sandık kurulu mührü bulunmayan,
- f) Tamamı yırtılmış olan,
- g) Üzerinde İlçe Seçim Kurulu ve sandık kurulu mührü dışında herhangi bir mühür, imza, yazı, parmak izi veya herhangi bir işaret bulunan, zarflar geçersiz sayılır.

Ancak, üzerinde sandık kurulu mührü bulunmamasına rağmen Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı, amblemi ve ilçe seçim kurulu mührü bulunan zarflar ile üzerinde leke veya çizik bulunsa dahi bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığı kesin olarak anlaşılamayan zarflar geçerli sayılır.

İtiraza uğrayan zarflar ile itiraza uğramadan geçersiz sayılan zarflar, seyyar sandık kurulu başkanı tarafından bir kenara ayrılır. Seyyar sandık kurulu, bütün zarflar kontrol edildikten sonra, itiraza uğrayan zarfları inceleyerek, geçerli veya geçersiz sayılması yönünde kararını verir. Bundan sonra, o sandıktan çıkan geçerli ve geçersiz oy zarflarının toplam sayısı ayrı ayrı Seyyar Sandık Kurulunca Düzenlenecek Uygunluk Tespit Tutanağının ilgili yerine işlenir.

Geçersiz zarflar seyyar sandık kurulunca paketlenir ve paketin üzeri mühürlenerek zarf sayısı yazılır. Bu zarflar saklanır ve kesinlikle açılmaz.

Bu işlemler yapıldıktan sonra, o sandıktan çıkan geçerli ve geçersiz zarfların toplam sayısı ile oy kullanan seçmen sayısı karşılaştırılır.

Zarf sayısı, oy kullanan seçmen sayısına eşit veya eksik ise başkaca bir işlem yapılmaz.

Zarf sayısı, oy kullanan seçmen sayısından fazla ise eşitliği sağlamak için önce geçersiz zarf sayısı düşülür. Geçersiz zarf sayısının düşülmesi halinde de eşitlik sağlanamıyorsa, sandık kurulu başkanı geçerli zarflar arasından, eşitliği sağlayacak sayıda zarfı gelişi güzel çeker ve bu zarflar açılmadan derhal yakılarak imha edilir. İmha edilen zarf sayısı, Seyyar Sandık Kurulunca Düzenlenecek Uygunluk Tespit Tutanağına yazılır.

Bu tutanak seyyar sandık kurulu ile ilişkilendirilen sabit sandık kurulu tarafından beraberce imzalandıktan sonra seyyar sandık kurulunca paketlenen geçersiz zarflar ile geçerli sayılan zarflardaki kullanılan oylara ait oy zarfları ile uygunluk tespit tutanağının bir örneği ilişkilendirilen sandık kuruluna teslim edilir.

İlişkilendirilen sandık kurulu 135 sayılı Genelge uyarınca kendi sandığına ait zarf sayım ve tespitini yaptıktan sonra, oy sayımına geçmeden önce seyyar sandık kurulunun geçerli zarfları ile kendi sandığından çıkan geçerli zarfları karıştırarak oy sayımına geçer.

Seyyar sandık kurulundan teslim alınan geçerli zarfların sayısı ilişkilendirilen sandığın sandık sonuç tutanağının ilgili yerlerine işlenir.

SEÇİM SUÇLARI, İTİRAZ VE ŞİKAYET

Kurullara Karşı İşlenen Suçlar

- Hileli faaliyetlerle veya herhangi bir şekil ve surette cebir veya şiddet kullanarak veya tehdit ederek, kurulların toplanmalarına veya görevlerinin ifasına mani olanlar, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Md. 133)

Cezayı arttırıcı hal : Silahla işlenirse, verilecek ceza üç yıldan aşığ olamaz. Bu fiiller, aralarından biri silahlı en az üç kişi tarafından birlikte işlendiği takdirde, failer hakkında beş yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

- Seçim işlerinin cereyanı sırasında, seçimin düzenli yürütülmesini sağlamak maksadı ile, kurullar veyahut kurul başkanları tarafından alınan karar ve tedbirlere, ihtara rağmen riayet etmeyen kişilere iki yüz Türk Lirası idarî para cezası verilir. Alınan karar ve tedbirlerin uygulanmasını zorlaştıran veya karar ve tedbirlerin neticesiz kalmasına sebebiyet veren kimseler, altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Md. 134)

Cezayı arttırıcı hal : görevli kimseler tarafından işlendiği ve fiilleri daha ağır cezayı gerektiren suç oluşturmadığı takdirde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Kurul Üyelerinin Sorumluluklarına İlişkin Suçlar

- Kurulların çoğunlukla vermiş oldukları her çeşit kararlara riayet etmeyen kurul üyeleri, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Md.135)

- Kurullara seçildiği halde haklı sebep olmaksızın vazifesi başına gelmeyenler elli günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır. Seçim başladıktan sonra kuruldaki görevlerini haklı bir sebep olmaksızın terk edenler, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Md.136)
- Kanunda yazılı işlerden biriyle görevlendirilen kimseler (seçim kurulu başkanları, üyeleri vb.) seçim araç ve gereçlerini vaktinde yerlerine göndermezler veya gönderilmesine mani olurlar veya teslim etmezler veya teslim almazlarsa, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. (Md.137)

Seçmen Kütüğüne İlişkin Suçlar

- Seçmen kütüğünün düzenlenmesine esas teşkil edecek olan krokilerle, binalar cetvelini ilçe seçim kurulu başkanınca bildirilen süre içinde düzenleyerek veremeyenler veya kroki ve binalar cetvellerini seçmen kütüğünün düzenlenmesine elverişli bir şekilde yapmayanlar hakkında, Türk Ceza Kanununun 257 nci maddesinde yazılı cezalar altıda birden üçte bire kadar artırılarak hükmolunur. (Md.140)
- Sayım ve yazım ve denetim işlemleri sırasında, belli edilen esaslara aykırı harekette bulunanlarla, sorulara cevap vermeyenler veya bilerek gerçeğe aykırı cevap verenler yahut ilk sayım ve yazım gününde, ilan edilecek süreden önce buldukları yeri terk edenlere, fiilleri suç oluşturmadığı takdirde yüz Türk Lirası idarî para cezası verilir. (Md.140)

- Kanunla görevlendirilmiş oldukları halde, seçmen kütüğüne ilişkin evrak ve vesikaları gereği gibi düzenlemeyen veya muhafaza etmeyenler veya gereken mercie vermeyenler altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar. (Md.141)

Cezayı arttırıcı hal: Bu sebeple seçmen kütüğünün veya sandık seçmen listelerinin yazılması veya bu sebeple seçmenlerin oy vermesi imkansız hale gelmiş ise, birinci fıkrada yazılı halde bir seneden iki seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Bu fiiller kayıtsızlık veya gereken dikkat ve itinanın gösterilmemesinden ileri gelmiş ise üç aydan bir seneye kadar hapis cezası hükmolunur. (Md.141)

Cezayı arttırıcı hal: Seçmen kütüğünün veya sandık seçmen listelerinin yazılması veya bu sebeple seçmenlerin oy vermesi imkansız hale gelmiş ise altı aydan iki seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

- Seçmen kütüğüne yazılmak hakkı olmayan bir seçmeni yazan veya yazılmak hakkı olan bir seçmeni yazmayan veya kütüğe yazılmış olup da silinmesi gereken seçmenin adını silmeyen veya silinmemesi gerektiği halde o seçmenin adını silenler bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Md.142)

Cezayı azaltıcı hal: Eğer bu fiiller kayıtsızlık ve görevde gereken dikkat ve itinanın gösterilmemesinden ileri gelmiş ise üç aydan altı aya kadar hapis cezası verilir.

- Seçme yeterliği bulunmadığı halde kendisini veya bu yeterliği olmayan bir başkasını seçmen kütüğüne kaydettiren veya bu şekilde kaydedilmiş olanları seçmen kütüğünden silinmesine mani olan veya seçme yeterliği bulunan birinin aynı fiil ve hareketlerle seçmen kütüğünden silinmesine sebep olan altı aydan iki seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Md.143)

Cezayı arttırıcı hal: Yukarıda yazılı fiiller cebir veya tehdit veya şiddet veya nüfuz veya tesir icrası suretiyle yapıldığı takdirde faile verilecek ceza, bir seneden beş seneye kadar haptir.

- Seçmen kütüğüne kendisini veya bir başka seçmeni bilerek birden fazla kayıt ettirenler veya bu sonucu veren fiilleri bilerek yapanlar altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Md.144)

Cezayı arttırıcı hal: Bu işlerle görevlendirilenler tarafından işlendiği takdirde bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

- Seçme yeterliğine sahip olanların seçmen kütüğüne kaydolmalarını önlemek maksadiyle teşvik ve telkinlerde bulunanlar üç aydan altı aya kadar hapis cezasına mahkum edilirler. Bu fiillerden dolayı seçmenler, seçmen kütüğüne kaydolmadıkları takdirde verilecek hapis cezası altı aydan bir seneye kadardır. (Md. 145)

Cezayı arttırıcı hal: Bu fiil ve hareketler cebir veya tehdit veya şiddet kullanarak vuku bulduğu takdirde, verilecek cezalar iki kat olarak hükmedilir.

- Asılması gereken seçmen listelerini asmayan veya vak-tinden evvel indiren veya her ne suretle olursa olsun seçmenlerin tetkikine imkan vermeyen veya bu listelere karşı yapılan itirazları kabul etmeyen veya mercilerine bildirmeyen görevliler hakkında üç aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir. (Md.147)

Cezayı arttırıcı hal: Bu fiiller kayıtsızlık veya gereken dik-kat ve itinanın gösterilmemesi sonucu meydana gelmiş ise, verilecek ceza bir aydan altı aya kadar hapis ceza-sıdır.

- Tamamen veya kısmen sahte seçmen kütüğü veya seç-men listesi tanzim eden veya bozan veya çalan veya yok eden kimse hakkında Türk Ceza Kanununun belge-de sahtecilik suçuna ilişkin hükümlerine göre verilecek ceza yarı oranında artırılır. (Md.148)

Seçmen kütüğü veya seçmen listelerine ait vesikala-rı çalan veya bozan veya yok eden veya tahrip eden kimseye de aynı ceza verilir. Oy hakkının kullanılmasına engel olmak maksadıyla seçmenlerin kimliklerini ispata yarayan herhangi bir belge üzerinde yukarıdaki yazılı fiilleri işleyenler veya bu belgeleri saklayanlar altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Seçmen, kimliğini ispat ederek oyunu kullandığı takdirde, yuka-rıdaki fıkrada yazılı ceza yarısına kadar indirilir.

Propaganda Toplantılarına İlişkin Suçlar

- Kanunla öngörülen 3 kişilik heyetin kurulmamış oldu-ğu propaganda toplantılarında söz alır ve söylerse, üç aydan altı aya kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. (Md.149)

- Seçim propagandası toplantısına engel olan veya devamına imkân vermeyen kimse altı aydan bir yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. (Md.149)
- Oy verme gününden önceki günün saat 18.00'inden sonra ve oy verme gününde umumi veya umuma açık yerlerde seçim propagandası için toplantı veya propaganda yapanlar veya bu maksatla yayınlarda bulunanlar veya seçimin düzenini bozabilecek veya oy vermenin tam bir serbestlikle yapılmasına tesir edebilecek mahiyette söz, yazı veya sair suretlerle propaganda yapanlar veya asılsız şayialar çıkaranlar üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Md.151)

Toplantı Heyetlerine Karşı Suçlar

- 3 kişilik heyetin kurulmamış olduğu propaganda toplantısı yapan veya yapıp haber vermeyen toplantı tertipçileri ve mezkûr maddede yazılı görevleri yapmayan heyet üyeleri üç aya kadar hapis cezasıyla cezalandırılırlar. (Md.150)

Oy Kullanımına İlişkin Suçlar

- Her kim kendisine veya başkasına oy veya tercih işareti verilmesi veya verilmemesi için seçmene para, menfaat, vadeden veya veren ve kabul eden bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. Bu fiilleri, tehdit veya cebir veya şiddet kullanarak işliyenler hakkında ceza, bir misli artırılarak hükmedilir. (Md.152)
- Her kim kendisine veya başkasına oy veya tercih işareti verilmesi veya verilmemesi için seçmenleri toplayanlar

ve sandık yerine gelmelerini menedenler hakkında bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası verilir. (Md.153/1)

- Ceza arttırıcı hal: Bu fiiller memuriyet nüfuzunun veya sıfatının veya herhangi bir kimsenin haiz bulunduğu se-lahiyetin suistimali suretiyle işlendiği takdirde, verilecek hapis cezası iki yıldan az olamaz. (Md.153/2)
- Seçim günü, sandık seçmen listesinde kayıtlı olan seç-menin, sandığın konulduğu yere girmesine veya oy kul-lanmasına, kanuna aykırı biçimde engel olan kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıdır. (Md.153/3)
- Ceza arttırıcı haller: tehdit veya cebir veya şiddet kul-lanan kimse, üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Birden fazla seçmene karşı işlenmesi ha-linde, verilecek ceza üçte birden yarısına kadar artırılır. (Md.153/4)

Adaylık Hükümlerine Aykırı Hareketler ve Propaganda Yapamayacak Olanlar

- Özel kanunların adaylık koyma hususunda kabul ettiği esas ve şekillere uymaksızın adaylıklarını koyan me-murlar ve yargıçlarla, adaylığını koymak için ordudan ayrılma isteğinde bulunmuş ve bu istekleri kabul edil-miş olmasına rağmen herhangi bir sebeple görevinden fiilen ayrılmadan veya resmi elbisesiyle propaganda ya-pan veya bu mahiyette herhangi bir harekette bulunan subaylar, askerî memurlar ve astsubaylar yüz günden az olmamak üzere adlî para cezası ile cezalandırılır. (Md.154)

- Yargıç ve yargıç sınıfından sayılanlarla, askerî şahıslar ve bu Kanunun 62 nci maddesinin ikinci fıkrasında yazılı memur ve hizmetlilerin özel kanunlarına göre ilan olunan seçimin başlangıç tarihinden oy vermenin sona ermesine kadar bir siyasi parti veya bağımsız adayların leh veya aleyhinde propaganda yapmaları veya herhangi bir suretle telkin ve tesirde bulunmaları halinde, fiili daha ağır cezayı gerektiren bir suç oluşturmadığı takdirde, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar. (Md.154)

Matbua ve İlan Tahribi

- Seçim propaganda matbualarının, yayınlanmasına veya ilanına mani olanlar veya bunları tahrip edenler üç aydan altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar. (Md.157)

Oy Vermeye İlişkin Suçlar

- Sandık başında oy verme yönünden kendisine yükletilmiş olan ödevleri ihtara rağmen yapmayan seçmenlere ikiyüzlü Türk Lirası idarî para cezası verilir. (Md.158)
- Oyunu kullandıktan sonra ihtara rağmen sandık başından ayrılmayan veya herhangi bir müdahale telkin veya tavsiyede bulunan veya bunlara teşebbüs eden kimse üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Md.159)
- Her kim oy verme sırasında seçme yeterliği olmadığını bildiği halde oy vermeye teşebbüs eder veya verirse iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Md.160)

Ceza arttırıcı hal: Mükerrer oy vermeye teşebbüs eden veya veren kimse , başkasının adını taşıyarak oy vermeye teşebbüs eden veya veren üç yıldan beş yıla kadar

hapis cezası ile cezalandırılır.

Oy Sandığı Üzerinde Suçlar

- Usulüne aykırı olarak veya yetkisi olmadığı halde her ne sebep ve maksatla olursa olsun oy sandığının yerini değiştirenler, yerinden kaldıranlar, oy sandığını açan, çalan veya tahrip eden veya içindeki veya içinden çıkan oy zarflarını alan, çalan veya değiştiren kimse üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (Md.161)

Ceza arttırıcı hal: Bu fiil ve hareketler, cebir veya şiddet veya hileyle işlendiği takdirde hükmedilecek ceza bir misli artırılarak hükmolunur.

- Siyasi partilerin veya bağımsız adayların oy pusulalarını veya seçime müteallik her türlü evrakı zapt veya imha eden veya bozan veya oy verme yerine götürülmelerine veya dağıtılmalarına mani olanlar bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılırlar. (Md.162)

Ceza arttırıcı haller: Bu fiiller cebir veya şiddet veya tehdit veya hile ile veya içlerinden biri silahlı olan birden fazla kişiler tarafından veyahut meskene veya siyasi parti binalarına her ne suretle olursa olsun girerek işlenirse bu maddede yazılı cezalar bir misli eklenerek hükmolunur. Bu fiiller resmi sıfatı haiz olanlar tarafından işlendiği takdirde de aynı ceza verilir.

- Seçim kurulları başkan ve üyelerinden herhangi biri kanuna aykırı hareketleriyle seçim muamelelerinin yapılmasını ve oy verilmesini kısmen veya tamamen imkânsız kılar yahut seçimlerin butlanına bilerek sebebiyet verirse, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Seçim neticelerini ilan etmezler, tutanağı asmazlar veya kanunen vermeye mecbur oldukları tutanak suretlerini vermezlerse aynı ceza ile cezalandırılırlar. (Md.163)

Oy Verme Sonucuna Tesir Edecek Haller

- Her kim, sandık başında seçmenlerin imzalarını koydukları sandık seçmen listesine gelmeyenler adına sahte imza atmak, mühür koymak veya parmak basmak gibi hileli bir hareket ile sandığa oy atar veya attırır ise üç yıldan beş yıla kadar hapis ve bin günden beşbin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır. (Md. 164)

Ceza arttırıcı hal: Bu fiil sandık başkan ve üyeleri ile resmi memurlar tarafından işlendiği takdirde, yukarıdaki fıkrada yazılı cezaya yarısı eklenerek hükmolunur.

- Her kim seçimin neticesini değiştirir veya değiştirtirse veya seçim tutanaklarını tamamen veya kısmen sahte olarak tanzim veya tahrif eder veya ettirirse, beş yıldan sekiz yıla, bu fiil kurul başkan ve üyeleri ve resmi memurlar tarafından işlendiği takdirde haklarında verilecek ceza beş yıldan on yıla kadar hapistir. (Md. 164)

Ceza arttırıcı hal: Her kim kurulları, bu fiilleri işlemeye, herhangi bir suretle icbar ederse hapis cezasının (5-8 yıl) üçte birden yarıya kadar artırılarak hükmolunur. Eğer bu fiil kurul mensuplarına herhangi bir suretle menfaat temini veya vaadi suretiyle meydana gelmiş ise, kurul mensuplarıyla menfaat temin veya vadedenler hakkında hapis cezasının (5-10 yıl) üçte birden yarısına kadar eklenerek hükmolunur.

İtiraz ve Şikayet

- Şikayet ve itirazları tutanağa geçirmeye mecbur oldukları halde tutanağa geçirmeyi reddeden kurul başkan ve üyeleri bir yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. (Md. 165)
- Kötü niyetle itiraz ve şikayette bulunanlar, ihbar üzerine bin Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî

para cezası verilir. (Md. 166-7)

- Kurullarca düzenlenen ve oy verme ile seçim neticelelerini gösteren tutanakların asılı suretlerini yırtan, bozan, kaldıran kimse hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir. (Md. 168)
- Seçim işlemlerine ait olmak üzere mercileri tarafından yayınlanan beyanname ve tebliğlerin, ilan ve asılmasına mani olan veya bunları yırtan, bozan, kaldıran üç aydan altı aya kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. (Md.169)

Seçim Gününe İlişkin Yasaklar

- Oy verme günü, oy verme müddetince, umuma açık yerlerde ispirotolu içki verenler, satanlar veya içenler veya herhangi bir suretle açık veya kapalı şişelerde ispirotolu içki satanlar veya alanlar üç aydan altı aya kadar hapis cezasıyla cezalandırılırlar. (Md.170, Md.79)
- Oy verme günü, emniyet ve asayişini korumakla görevli olanlardan başka hiçbir kimse, köy, kasaba ve şehirlerde silah taşıyamaz. Bu yasağa aykırı hareket edenler hakkında, fiilleri daha ağır cezayı gerektiren bir suç oluşturmadığı takdirde, yirmibeş günden az olmamak üzere adli para cezasına hükmolunur. Fiilin diğer kanunlara göre daha ağır cezayı gerektiren bir suç oluşturması halinde, bu kanunlara göre verilecek ceza üçte biri oranında artırılır. (Md.171 , Md.79)

